

Uimhir 25 de 2014

An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014

[An tiontú oifigiúil]

Uimhir 25 de 2014

**AN tACHT FÁ CHOIMISIÚN NA hÉIREANN UM CHEARTA AN DUINE AGUS
COMHIONANNAS, 2014**

[An tiontú oifigiúil]

CLÁR AN ÁBHAIR

CUID 1

RÉAMHRÁITEACH AGUS GINEARÁLTA

Alt

1. Gearrtheideal, comhlua, forléiriú agus tosach feidhme
2. Léiriú
3. Rialacháin
4. Caiteachais
5. Doiciméid a sheirbheáil
6. Pionóis
7. Aisghairm

CUID 2

COIMISIÚN NA hÉIREANN UM CHEARTA AN DUINE AGUS COMHIONANNAS

8. An lá bunaithe
9. Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas a bhunú
10. Feidhmeanna an Choimisiúin
11. Feidhmeanna breise a thabhairt don Choimisiún
12. Comhaltas an Choimisiúin
13. Comhaltaí an Choimisiúin a cheapadh
14. Coinníollacha oifige chomhaltas an Choimisiúin

[Uimh. 25.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus [2014.]
Comhionannas, 2014.*

15. Corrfholúntais
16. Cruinnithe agus nós imeachta
17. Comhaltas Bhord Bainistíochta Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha
18. Coistí comhairleacha, etc.
19. Comhaltas de cheachtar Teach den Oireachtas nó de Pharlaimint na hEorpa
20. An Stiúrthóir
21. Feidhmeanna an Stiúrthóra
22. Cuntasacht an Stiúrthóra don Choiste um Chuntais Phoiblí
23. Cuntasacht an Stiúrthóra do Choistí Oireachtais eile
24. Foireann an Choimisiúin
25. Ráiteas straitéise
26. Deontais don Choimisiún
27. Cuntais an Choimisiúin
28. Tuarascáil bhliantúil

CUID 3

FORFHEIDHMIÚ AGUS COMHLÍONADH

29. Mínithe chun críocha na Coda seo
30. Faisnéis a sholáthar don phobal, athbhreithniú ar oibriú achtachán áirithe, etc.
31. Cóid chleachtais
32. Athbhreithnithe comhionannais agus pleananna gníomhaíochta comhionannais
33. Fógraí substainteacha
34. Fógra substainteach a achomharc
35. Fiosrúcháin
36. Fógraí um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine
37. Fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a achomharc
38. Clár fógraí um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine
39. Urghairí mar gheall ar mhainneachtain fógra iarratais um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a chomhlíonadh
40. Cabhair dhlíthiúil agus cabhair eile

[2014.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus [Uimh. 25.]
Comhionannas, 2014.*

41. An Coimisiún do thionscnamh imeachtaí dlíthiúla
42. Comhlachtaí poiblí

CUID 4

COMHLACHTAÍ DÍSCAOILTE

43. Comhlachtaí a dhíscaoileadh
44. Feidhmeanna a aistriú chuig an gCoimisiún
45. Foireann a aistriú
46. Talamh agus maoin eile a aistriú
47. Cearta agus dliteanas a aistriú agus buanú léasanna, ceadúnas agus ceadanna arna ndeonú ag comhlacht díscailte
48. Dlíteanas i leith cailteanas a tharlóidh roimh an lá bunaithe
49. Forálacha de dhroim feidhmeanna, sócmhainní agus dliteanas a aistriú chuig an gCoimisiún
50. Cuntais chríochnaitheacha agus tuarascáil bhliantúil chríochnaitheach comhlachta dhíscailte
51. Cosaint maidir le scéimeanna áirithe

CUID 5

LEASÚ AR AN ACHT FÁN GCOINBHINSIÚN EORPACH UM CHEARTA AN DUINE, 2003

52. Míniú chun críocha na Coda seo
53. Leasú ar alt 1 d'Acht 2003
54. Ceart infhorfheidhmithe chun cúitimh gan a bheith ann ach amháin a mhéid a cheanglaítear le hAirteagal 5(5) den Choinbhinsiún
55. Téacs an Choinbhinsiúin chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint

SCEIDEAL 1

AISGHAIRM

SCEIDEAL 2

FIOSRÚCHÁIN

SCEIDEAL 3

AN COINBHINSIÚN CHUN CEARTA AN DUINE AGUS SAOIRSÍ BUNÚSACHA A CHOSAINT

SCEIDEAL 4

SCEIDEAL 6 A CHUR ISTEACH IN ACHT 2003

[Uimh. 25.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus [2014.]
Comhionannas, 2014.*

NA hACHTANNA DÁ DTAGRAÍTEAR

An tAcht um Chomhaontú na Breataine-na hÉireann, 1999 (Uimh. 1)
An tAcht um Chúnamh Dlíthiúil Sibhialta, 1995 (Uimh. 32)
An tAcht um Chlárú Sibhialta (Leasú), 2012 (Uimh. 48)
Acht Choimisinéirí na Stát-Sheirbhíse, 1956 (Uimh. 45)
Achtanna Rialaithe na Státseirbhíse, 1956 go 2005
Achtanna na gCuideachtaí
Acht an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993 (Uimh. 8)
Achtanna an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, 1866 go 1998
An tAcht um Cheartas Coiriúil (Cúnamh Dlíthiúil), 1962 (Uimh. 12)
An tAcht um Boird Oideachais agus Oiliúna, 2013 (Uimh. 11)
An tAcht um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 (Uimh. 21)
Na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 go 2011
An tAcht um Stádas Comhionann, 2000 (Uimh. 8)
Na hAchtanna um Stádas Comhionann, 2000 go 2012
An tAcht fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003 (Uimh. 20)
An tAcht um Thoghcháin do Pharlaimint na hEorpa, 1997 (Uimh. 2)
Acht an Choimisiúin um Chearta an Duine, 2000 (Uimh. 9)
An tAcht Deochanna Meisciúla, 2003 (Uimh. 31)
An tAcht Rialtais Áitiúil, 2001 (Uimh. 37)
Na hAchtanna um Fhógra Íosta agus Téarmaí Fostaíochta, 1973 go 2005
An tAcht um Eagrú Ama Oibre, 1997 (Uimh. 20)
Acht na bPinsean, 1990 (Uimh. 25)
An tAcht um Chosaint Fostaithe (Obair Pháirtaimseartha), 2001 (Uimh. 45)
Na hAchtanna um Íocaíochtaí Iomarcaíochta, 1967 go 2012
An tAcht Aturnaethe, 1954 (Uimh. 36)
Na hAchtanna um Dhífhostú Éagórach, 1977 go 2007

Uimhir 25 de 2014

AN tACHT FÁ CHOIMISIÚN NA hÉIREANN UM CHEARTA AN DUINE AGUS COMHIONANNAS, 2014

[An tiontú oifigiúil]

Acht do dhéanamh socrú maidir le comhlacht a bhunú ar a dtabharfar Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas nó, sa Bhéarla, *the Irish Human Rights and Equality Commission*; do dhéanamh socrú maidir leis an gCoimisiún um Chearta an Duine agus maidir leis an Údarás Comhionannais a dhíscaoileadh agus maidir lena bhfeidhmeanna a aistriú chuig an gcomhlacht sin; do dhéanamh socrú maidir le feidhmeanna eile a thabhairt don chomhlacht sin; do dhéanamh socrú chun gurb é an comhlacht sin an comhlacht atá ainmnithe chun críocha Threoir 2014/54/AE an 16 Aibreán 2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le bearta lena n-éascaítear feidhmiú na gceart a thugtar d'oibrithe i gcomhthéacs saorghluaiseacht d'oibrithe¹; do leasú an Achta um Chomhionannas Fostaíochta, 1998, an Achta um Stádas Comhionann, 2000 agus an Achta fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003; d'aisghairm Acht an Choimisiúin um Chearta an Duine, 2000; agus do dhéanamh socrú i dtaobh nithe a bhaineann leis an méid sin.

[27 Iúil 2014]

Achtaítear ag an Oireachtas mar a leanas:

CUID 1

RÉAMHRÁITEACH AGUS GINEARÁLTA

Gearrtheideal, comhlua, forléiriú agus tosach feidhme

1. (1) Féadfar an tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014 a ghairm den Acht seo.
- (2) Féadfar na hAchtanna fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003 agus 2014 a ghairm den Acht fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003 agus de *Chuid 5*.
- (3) Tiocfaidh an tAcht seo i ngníomh cibé lá nó laethanta a cheapfaidh an tAire le hordú nó le horduithe i gcoitinne nó faoi threoir aon chríoch nó foráil áirithe agus féadfar laethanta éagsúla a cheapadh amhlaidh chun críoch éagsúil nó le haghaidh

¹ IO L 128/8, 30.4.2014.

forálacha éagsúla, agus chun forálacha éagsúla de na hachtacháin a aisghairm le *halt 7*.

Léiriú

2. (1) San Acht seo—

ciallaíonn “Acht 1998” an tAcht um Chomhionannas Fostaíochta, 1998;

ciallaíonn “Acht 2000” an tAcht um Stádas Comhionann, 2000;

ciallaíonn “Acht 2003”, seachas i *gCuid 5*, an tAcht Deochanna Meisciúla, 2003;

ciallaíonn “coiste comhairleach” coiste arna bhunú ag an gCoimisiún faoi *alt 18*;

tá le “Príomh-Choimisinéir” an bhrí a shanntar dó le *halt 12*;

tá le “Coimisiún” an bhrí a shanntar dó le *halt 9*;

ciallaíonn “Rialachán 168/2007 ón gComhairle” Rialachán (CE) Uimh. 168/2007 an 15 Feabhra 2007 ón gComhairle lena mbunaítear Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha²;

ciallaíonn “dínit”, i ndáil le duine, an luach intreach, dosháraithe, is ionann agus daoine eile, atá ag an duine agus folaíonn sé daoine eile d’aithint an luacha sin maidir leis an duine sin;

ciallaíonn “Stiúrthóir” Stiúrthóir an Choimisiúin;

tá le “idirdhealú”—

(a) a mhéid a bhaineann sé le nithe lena mbaineann Acht 1998, an bhrí atá leis in *alt 6* den Acht sin, agus

(b) a mhéid a bhaineann sé le nithe lena mbaineann Acht 2000, an bhrí atá leis in *alt 3(1)* nó *4(1)* den Acht sin,

agus folaíonn sé treoir a eisiúint chun idirdhealú a dhéanamh agus iompar toirmisce;

tá le “forais idirdhealaitheacha”—

(a) a mhéid a bhaineann sé le nithe lena mbaineann Acht 1998, an bhrí atá leis in *alt 6(1)* den Acht sin, agus

(b) a mhéid a bhaineann sé le nithe lena mbaineann Acht 2000, an bhrí atá leis in *alt 3(2)* den Acht sin;

ciallaíonn “achtachán” reacht nó ionstraim arna déanamh faoi chumhacht a thugtar le reacht;

tá le “plean gníomhaíochta comhionannais” agus “athbhreithniú comhionannais” na bríonna a shanntar dóibh faoi seach le *halt 29*;

² IO L 053, 22/02/2007 lgh 0001— 0014.

ciallaíonn “Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha” an ghníomhaireacht arna bunú faoi Rialachán 168/2007 ón gComhairle;

ciallaíonn “cearta an duine”, seachas i *gCuid 3*—

- (a) na cearta agus na saoirsí a thugtar, nó a ráthaítear, do dhaoine leis an mBunreacht,
- (b) na cearta nó na saoirsí a thugtar, nó a ráthaítear, do dhaoine le haon chomhaontú, conradh nó coinbhinsiún ar páirtí ann an Stát, agus
- (c) gan dochar do ghinearáltacht *mhíreanna (a)* agus *(b)*, na cearta agus na saoirsí a bhféadfar a thuiscint le réasún—
 - (i) gur gnéithe dílse iad de dhaoine mar dhaoine daonna, agus
 - (ii) gur gá iad chun a chumasú do gach duine maireachtáil le dínit agus páirt a ghlacadh sa saol eacnamaíoch, sóisialta nó cultúir sa Stát;

ciallaíonn “fiosrúchán” fiosrúchán arna sheoladh ag an gCoimisiún faoi *alt 35*;

ciallaíonn “Aire” an tAire Dlí agus Cirt agus Comhionannais;

ciallaíonn “forordaithe” forordaithe le rialacháin arna ndéanamh ag an Aire;

tá le “iompar toirmisce” an bhrí a shanntar dó in alt 2 d’Acht 2000;

ciallaíonn “comhlacht poiblí”—

- (a) Roinn Stáit (seachas, i ndáil leis an Roinn Cosanta, Óglaigh na hÉireann) a bhfuil Aire den Rialtas freagrach aisti,
- (b) údarás áitiúil de réir bhrí an Achta Rialtais Áitiúil, 2001,
- (c) Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte,
- (d) ollscoil nó institiúid teicneolaíochta,
- (e) bord oideachais agus oiliúna arna bhunú faoi alt 9 den Acht um Boird Oideachais agus Oiliúna, 2013,
- (f) aon duine, comhlacht nó eagraíocht eile arna bhunú nó arna bunú—
 - (i) le hachtachán nó faoi achtachán (seachas Achtanna na gCuideachtaí) nó le cairt nó faoi chairt,
 - (ii) le haon Scéim arna riar ag Aire den Rialtas, nó
 - (iii) faoi Achtanna na gCuideachtaí de bhun cumhachtaí a thugtar le hachtachán eile nó faoi achtachán eile, agus a mhaoinítear go hiomlán nó go páirteach trí airgead arna sholáthar, nó trí iasachtaí arna ndéanamh nó arna ráthú, ag Aire den Rialtas nó trí eisiúint scaireanna arna sealbhú ag Aire den Rialtas nó thar ceann Aire den Rialtas,

- (g) cuideachta (de réir bhrí Acht na gCuideachtaí) a bhfuil tromlach de na scaireanna inti á shealbhú ag Aire den Rialtas nó thar ceann Aire den Rialtas,
- (h) aon duine, comhlacht, eagraíocht nó grúpa eile a mhaoinítear go hiomlán nó go páirteach as airgead arna sholáthar ag an Oireachtas agus atá arna fhorordú nó arna forordú de thuras na huairé (agus is duine, comhlacht, eagraíocht nó grúpa ba chóir, i dtuairim an Aire, tar éis dul i gcomhairle leis an gCoimisiún, ar mhaithe le leas an phobail agus ag féachaint d'fhorálacha agus do mheon an Achta seo, a fhorordú);

ciallaíonn “painéal roghnóireachta” painéal daoine a cheapfaidh an tSeirbhís faoi *alt 13*;

ciallaíonn “Seirbhís” an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí.

- (2) San Acht seo, foláíonn tagairt do “gníomhaireachtaí iomchuí agus an tsochaí shibhialta” tagairt dóibh seo a leanas—
 - (a) eagraíochtaí neamhrialtasacha a bhfuil baint acu le cearta an duine nó leis an gcomhionannas a chur chun cinn nó a chosaint, lena n-áirítear eagraíochtaí a dhéanann sainfheidhmiú ar fhorbairt eacnamaíoch agus shóisialta a chur chun cinn,
 - (b) ceardchumainn agus eagraíochtaí gnó, eagraíochtaí gairmithe agus eagraíochtaí sóisialta eile,
 - (c) institiúidí tríú leibhéal agus saineolaithe eile san oideachas,
 - (d) comhlachtaí creidimh, comhlachtaí saolta (de réir bhrí an Achta um Chlárú Sibhialta (Leasú), 2012) nó grúpaí eile atá ionadaitheach do smaointeoireacht chreidimh agus do bharúlacha creidimh nó fealsúnachta, agus
 - (e) comhlachtaí poiblí.

Rialacháin

- 3. (1) Féadfaidh an tAire foráil a dhéanamh le rialacháin le haon ní dá dtagraítear san Acht seo mar ní atá forordaithe nó le forordú.
- (2) Féadfaidh cibé forálacha teagmhasacha, forlíontacha agus iarmhartacha a bheith i rialacháin faoin alt seo is dealraitheach don Aire a bheith riachtanach nó fóirsteanach chun críocha na rialachán.
- (3) Déanfar gach rialachán a dhéanfaidh an tAire faoin Acht seo a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a dhéanta agus, má dhéanann ceachtar Teach díobh sin, laistigh den 21 lá a shuífidh an Teach sin tar éis an rialachán a leagan faoina bhráid, rún a rith ag neamhniú an rialacháin, beidh an rialachán ar neamhní dá réir sin, ach sin gan dochar do bhailíocht aon ní a rinneadh roimhe sin faoin rialachán.

Caiteachais

- 4. Déanfar na caiteachais a thabhoídh an tAire ag riaradh an Achta seo a íoc, a mhéid a cheadóidh an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe é, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas.

Doiciméid a sheirbheáil

5. (1) Aon fhógra nó doiciméad eile a cheanglaítear a sheirbheáil ar dhuine, nó a thabhairt do dhuine, faoin Acht seo, déanfar é a dhíriú chuig an duine lena mbaineann faoina ainm nó faoina hainm, agus féadfar é a sheirbheáil amhlaidh ar an duine nó a thabhairt dó nó di ar cheann amháin de na slí seo a leanas:
- (a) trína sheachadadh i bpearsa;
 - (b) trína fhágáil ag an seoladh ag a bhfuil gnáthchónaí ar an duine nó, i gcás go mbeidh seoladh le haghaidh seirbheála tugtha, ag an seoladh sin;
 - (c) trína chur leis an bpost i litir chláráithe réamhíoctha chuig an seoladh ag a bhfuil gnáthchónaí ar an duine nó, i gcás go mbeidh seoladh le haghaidh seirbheála tugtha, chuig an seoladh sin.
- (2) Chun críocha an ailt seo, measfar gnáthchónaí a bheith ar chuideachta de réir bhrí Achtanna na gCuideachtaí ag a hoifig chláráithe, agus measfar gnáthchónaí a bheith ar gach comhlacht corpraithe eile agus ar gach comhlacht neamhchorpraithe daoine ag a phríomhoifig nó ag a phríomháiit ghnó.

Pionóis

6. (1) Aon duine a bheidh ciontach i gcion faoin Acht seo (seachas cion faoi *alt 33* nó *36*), dlífear—
- (a) ar é nó í a chiontú go hachomair, fíneáil d'aicme C nó príosúnacht ar feadh téarma nach faide ná 1 bhliain amháin, nó iad araon, a chur air nó uirthi, nó
 - (b) ar é nó í a chiontú ar díotáil, fíneáil nach mó ná €32,000 nó príosúnacht ar feadh téarma nach faide ná 2 bhliain nó iad araon, a chur air nó uirthi.
- (2) I gcás go ndéanfaidh comhlacht corpraithe cion faoin Acht seo agus go gcruthófar go ndearnadh an cion le toiliú nó le cúlcheadú, nó gurbh inchurtha é i leith aon fhaillí thoiliúil ar thaobh, aon duine ba stiúrthóir, ba bhainisteoir, ba rúnaí nó b'oifigeach eile de chuid an chomhlachta chorpraithe, nó duine a d'airbheartaigh gníomhú sa cháil sin, beidh an duine sin, chomh maith leis an gcomhlacht corpraithe, ciontach i gcion agus dlífear imeachtaí a thionscnamh ina choinne nó ina coinne agus é nó í a phionósú amhail is dá mbeadh sé nó sí ciontach sa chion céadluaite.
- (3) I gcás go mbeidh gnóthaí comhlachta chorpraithe á mbainistiú ag comhaltaí an chomhlachta chorpraithe sin, beidh feidhm ag *fo-alt (2)* maidir le gníomhartha agus mainneachtainí comhalta i dtaca lena fheidhmeanna nó lena feidhmeanna bainistíochta amhail is dá mba stiúrthóir nó bainisteoir de chuid an chomhlachta chorpraithe é nó í.
- (4) Féadfaidh an Coimisiún imeachtaí achoimre i leith cion faoin Acht seo a thionscnamh agus a thabhairt ar aghaidh.

Aisghairm

7. Aisghairtear gach ceann de na hAchtanna a shonraítear i *gcolún (1)* agus i *gcolún (2)* de *Sceideal 1* a mhéid a shonraítear i *gcolún (3)* den *Sceideal* sin.

CUID 2

COIMISIÚN NA hÉIREANN UM CHEARTA AN DUINE AGUS COMHIONANNAS

An lá bunaithe

8. Déanfaidh an tAire, le hordú, lá a cheapadh chun bheith ina lá bunaithe chun críocha an Achta seo.

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas a bhunú

9. (1) An lá bunaithe, beidh arna bhunú comhlacht ar a dtabharfar, sa Ghaeilge, Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas nó, sa Bhéarla, *The Irish Human Rights and Equality Commission* (dá ngairtear “an Coimisiún” san Acht seo), chun na feidhmeanna a thugtar dó leis an Acht seo nó faoi a chomhlíonadh.
- (2) Beidh an Coimisiún, faoi réir fhorálacha an Achta seo, neamhspleách i gcomhlíonadh a fheidhmeanna.
- (3) D’ainneoin ghinearáltacht *fho-alt* (2), beidh aird ag an gCoimisiún, i gcomhlíonadh a fheidhmeanna, ar an gcleachtas idirnáisiúnta is fearr is infheidhme maidir le hinstiúidí náisiúnta um chearta an duine agus maidir le comhlachtaí comhionannais, agus leanfaidh sé treoir an chéanna.
- (4) Beidh an Coimisiún ina chomhlacht corpraithe le comharbas suthain agus séala oifigiúil agus beidh cumhacht agartha aige, agus beidh sé inagartha, ina ainm corpraithe, agus beidh cumhacht aige, le toiliú an Aire arna thabhairt le ceadú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, talamh nó leas i dtalamh a fháil, a shealbhú agus a dhiúscairt, agus beidh cumhacht aige aon mhaoin eile a fháil, a shealbhú agus a dhiúscairt.
- (5) Déanfar séala an Choimisiúin a fhíordheimhniú—
- (a) le síniú an Phríomh-Choimisinéara nó le síniú comhalta eile den Choimisiún arna údarú nó arna húdarú aige chun gníomhú thar a cheann, agus
- (b) le síniú comhalta d’fhoireann an Choimisiúin arna údarú nó arna húdarú aige chun gníomhú chuige sin.
- (6) Tabharfar aird bhreithiúnach ar shéala an Choimisiúin agus, mura suífear a mhalairt, glacfar i bhfianaise aon doiciméad a airbheartaíonn a bheith ina ionstraim a rinne an Coimisiún agus a bheith séalaithe le séala an Choimisiúin agus measfar gur ionstraim den sórt sin é gan a thuilleadh cruthúnais.

Feidhmeanna an Choimisiúin

10. (1) Is iad feidhmeanna an Choimisiúin—

- (a) cearta an duine agus an comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn,
- (b) forbairt cultúir ina bhfuil meas ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a spreagadh sa Stát,

- (c) tuiscint agus feasacht ar thábhacht chearta an duine agus an chomhionannais a chur chun cinn sa Stát,
 - (d) dea-chleachtas a spreagadh sa chaidreamh idirchultúrtha, caoinfhulaingt agus glacadh leis an éagsúlacht sa Stát agus meas ar shaoirse agus ar dhínit gach duine a chur chun cinn, agus
 - (e) oibriú chun drochbhearta maidir le cearta an duine, le hidirdhealú agus le hiompar toirmiscthe a dhíchur.
- (2) Beidh ag an gCoimisiún, ar mhaithe leis na feidhmeanna dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)*, agus i dteannta na bhfeidhmeanna a thugtar dó le haon fhoráil eile den Acht seo nó d'aon achtachán eile, na feidhmeanna seo a leanas:
- (a) faisnéis a sholáthar don phobal i ndáil le cearta an duine agus leis an gcomhionannas i gcoitinne, lena n-áirítear faisnéis maidir leis na hachtacháin dá dtagraítear in *alt 30*;
 - (b) leordhóthanacht agus éifeachtacht an dlí agus an chleachtais sa Stát a bhaineann le cosaint chearta an duine agus an chomhionannais a choimeád faoi athbhreithniú;
 - (c) dá thoil féin nó ar Aire den Rialtas d'iarraidh air é a dhéanamh, aon togra reachtaíochta a scrúdú agus a thuairimí i dtaobh aon impleachtaí i leith chearta an duine nó an chomhionannais a thuairisciú;
 - (d) dá thoil féin nó ar an Rialtas d'iarraidh air é a dhéanamh, cibé moltaí is cúí leis a chur faoi bhráid an Rialtais i ndáil leis na bearta a mheasann an Coimisiún is ceart a dhéanamh chun cearta an duine agus an comhionannas sa Stát a neartú agus a chosaint agus chun tacú leis an gcéanna;
 - (e) iarratas a dhéanamh chun na hArd-Chúirte nó chun na Cúirte Uachtaraí ar chead a fháil láithriú os comhair na hArd-Chúirte nó na Cúirte Uachtaraí, de réir mar a bheidh, mar *amicus curiae* in imeachtaí os comhair na cúirte sin a bhfuil cearta an duine nó na cearta comhionannais atá ag aon duine i gceist iontu nó a bhaineann leis an gcéanna agus láithriú mar *amicus curiae* den sórt sin ar scór an cead sin a bheith deonaithe (agus cumhachtaítear leis seo do gach ceann de na cúirteanna sin an cead sin a dheonú dá lánrogha féin);
 - (f) cibé cabhair phraiticiúil, lena n-áirítear cabhair dhlíthiúil, is cúí leis a sholáthar, de réir *alt 40*, do dhaoine le linn a gcearta a shuíomh;
 - (g) i gcás gur cúí leis, imeachtaí a thionscnamh faoi *alt 41* nó alt 19 d'Acht 2003, de réir mar is cúí;
 - (h) dul i gcomhairle le cibé comhlachtaí nó gníomhaireachtaí náisiúnta, comhlachtaí nó gníomhaireachtaí de chuid an Aontais Eorpaigh nó comhlachtaí nó gníomhaireachtaí idirnáisiúnta a bhfuil eolas nó oilteacht acu i réimse chearta an duine nó an chomhionannais is cúí léi;
 - (i) a bheith mar an comhlacht arna ainmniú chun críocha Threoir 2014/54/AE an 16 Aibreán 2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le bearta lena

n-éascaítear feidhmiú na gceart a thugtar d'oibrithe i gcomhthéacs saorghluaiseacht d'oibrithe³;

- (j) taighde agus gníomhaíochtaí oideachais a ghabháil de láimh, a urrú nó a choimisiúnú nó cabhair airgeadais nó cabhair eile a sholáthar don chéanna;
 - (k) oideachas agus oiliúint ar shaincheisteanna a bhaineann le cearta an duine agus leis an gcomhionannas a sholáthar nó cabhair a thabhairt chun an céanna a sholáthar;
 - (l) dá thoil féin nó ar an Aire d'iarraidh air é a dhéanamh, cláir gníomhaíochtaí agus tionscadal a ghabháil de láimh, a urrú nó a choimisiúnú chun imeascadh imirceach agus mionlach eile, an comhionannas (lena n-áirítear comhionannas inscne) agus meas ar dhínit agus ar dhifríochtaí cultúir a chur chun cinn nó cabhair airgeadais nó cabhair eile a thabhairt don chéanna;
 - (m) athbhreithnithe comhionannais a dhéanamh agus pleananna gníomhaíochta comhionannais a ullmhú nó iarraidh ar dhaoine eile déanamh amhlaidh, más cuí, de bhun *alt 32*;
 - (n) cabhrú le comhlachtaí poiblí de réir *alt 42*;
 - (o) fiosrúcháin a sheoladh faoi *alt 35* agus dá réir;
 - (p) tuarascálacha a ullmhú agus a fhoilsiú, ar cibé modh is cuí leis, lena n-áirítear tuarascálacha i dtaobh aon taighde a bheidh gafa de láimh, urraithe nó coimisiúnaithe aige nó a mbeidh cabhair tugtha aige dó faoi *mhír (j)* nó i ndáil le fiosrúcháin dá dtagraítear i *mír (o)*;
 - (q) páirt a ghlacadh sa Chomhchoiste le Coimisiún Thuaisceart Éireann um Chearta an Duine de réir an Chomhaontaithe Ilpháirtí atá i gceangal le Comhaontú na Breataine-na hÉireann (de réir bhrí an Achta um Chomhaontú na Breataine-na hÉireann, 1999);
 - (r) cibé feidhmeanna eile a aistrítear chuige faoi *alt 44* a chomhlíonadh.
- (3) Gan dochar do ghinearáltacht *alt 9(2)*, feidhmeoidh an Coimisiún a fheidhmeanna faoin Acht seo chun forbairt sochaí a spreagadh agus tacú lena forbairt, ar sochaí í—
- (a) ina bhfuil meas ar chearta an duine atá ag gach duine agus cosaint ar an gcéanna,
 - (b) ina bhfuil meas ar dhínit agus fiúntas gach duine,
 - (c) nach gcuirtear teorainn inti, mar thoradh ar réamhchlaonadh, idirdhealú, faillí nó iompar toirmiscthe, le cumas duine a lánacmhainneacht a chomhlíonadh,
 - (d) ina bhfuil deis chóir, chomhionann ag gach duine páirt a ghlacadh i saol eacnamaíoch, polaitiúil, sóisialta nó cultúir an Stáit, agus
 - (e) ina bhfuil comhurrain idir daoine, lena n-áirítear aicmí daoine, bunaithe ar thuiscint chomhroinnte ar luach na héagsúlachta laistigh den tsochaí agus ar mheas comhroinnte ar an gcomhionannas agus ar chearta an duine.

³ IO L 128/8, 30.4.2014.

- (4) Déanfaidh an Coimisiún, le linn a fheidhmeanna faoi *Chuid 3* a fheidhmiú, na feidhmeanna sin a fheidhmiú ar mhodh a measann sé gurb é is cuí agus is comhréirí sna himthosca.
- (5) Beidh ag an gCoimisiún na cumhachtaí sin go léir is gá nó is fóirsteanach chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh.
- (6) Féadfaidh an Coimisiún aon cheann dá fheidhmeanna a chomhlíonadh trí aon chomhalta d'fhoireann an Choimisiúin a bheidh údaraithe go cuí chuige sin ag an gCoimisiún.

Feidhmeanna breise a thabhairt don Choimisiún

11. (1) Féadfaidh an tAire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, agus le comhaontú an Choimisiúin, le hordú, cibé feidhmeanna breise is cuí leis nó léi agus a bhaineann le feidhmeanna an Choimisiúin de thuras na huaire a thabhairt don Choimisiún, faoi réir cibé coinníollacha (más ann) a shonrófar san ordú.
- (2) Féadfaidh cibé forálacha teagmhasacha, forlíontacha agus iarmhartacha bheith in ordú faoin alt seo is gá, i dtuairim an Aire, chun lánéifeacht a thabhairt don ordú.
- (3) Déanfar gach ordú a dhéanfaidh an tAire faoin Acht seo a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a dhéanta agus, má dhéanann ceachtar Teach díobh sin, laistigh den 21 lá a shuífidh an Teach sin tar éis an t-ordú a leagan faoina bhráid, rún a rith ag neamhniú an ordaithe, beidh an t-ordú ar neamhniú dá réir sin, ach sin gan dochar do bhailíocht aon ní a rinneadh roimhe sin faoin ordú.

Comhaltas an Choimisiúin

12. (1) 15 chomhalta ar a mhéad agus 12 chomhalta ar a laghad a bheidh ar an gCoimisiún agus beidh duine acu ina Phríomh-Choimisinéir nó ina Príomh-Choimisinéir ar an gCoimisiún.
- (2) As comhaltaí an Choimisiúin, fir a bheidh i 6 chomhalta ar a laghad agus mná a bheidh i 6 chomhalta ar a laghad, agus i gcás 14 chomhalta nó níos mó a bheith ann, fir a bheidh i 7 gcomhalta ar a laghad agus mná a bheidh i 7 gcomhalta ar a laghad.
- (3) Is é nó í an tUachtarán a cheapfaidh gach comhalta den Choimisiún, de réir *alt 13*, agus beidh gach comhalta i seilbh oifige ar feadh cibé tréimhse nach faide ná 5 bliana a chinnfidh an tUachtarán, ar chomhairle an Rialtais, agus é nó í á cheapadh nó á ceapadh.
- (4) Beidh gach comhalta den Choimisiún i seilbh a oifige nó a hoifige ar cibé téarmaí agus coinníollacha a chinnfidh an Rialtas tráth a cheaptha nó a ceaptha agus beidh sé nó sí, faoi réir *fho-alt (9)*, in-athcheaptha ar feadh téarma breise nach faide ná 5 bliana.
- (5) Féadfaidh an Coimisiún gníomhú d'ainneoin aon fholúntas i measc a chomhaltaí (lena n-áirítear folúntas nó folúntais a fhágann nach bhfuil *fo-alt (1)* nó *(2)* á chomhlíonadh de thoradh air nó orthu).
- (6) As na daoine arb iad comhaltaí an Choimisiúin iad an lá bunaithe—
 - (a) ceapfar 7 gcomhalta de na comhaltaí sin ar feadh téarma 3 bliana, agus

- (b) ceapfar 8 gcomhalta de na comhaltaí sin, lena n-áirítear an Príomh-Choimisinéir, ar feadh téarma 5 bliana.
- (7) Aon duine a cheap an Rialtas an 16 Aibreán 2013 chun an Choimisiún um Chearta an Duine, féadfar é nó í a cheapadh, an lá bunaithe, chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún.
- (8) Faoi réir *fho-alt (9)*, aon chomhalta den Choimisiún a rachaidh a théarma nó a téarma oifige in éag trí imeacht aimsire, beidh sé nó sí in-athcheaptha chun an Choimisiún.
- (9) Aon chomhalta den Choimisiún a mbeidh 2 théarma oifige curtha isteach aige nó aici, ní bheidh sé nó sí in-athcheaptha chun an Choimisiún, agus measfar, chun críocha an fho-ailt seo, gur téarma oifige aon tréimhse a mbeidh duine ag fónamh mar chomhalta den Choimisiún lena linn de bhun ceapachán faoi *alt 15*.
- (10) Measfar, chun críocha *fho-alt (9)*, gur téarma oifige téarma nó téarmaí oifige mar chomhalta—
- (a) den Choimisiún um Chearta an Duine, nó
- (b) den Údarás Comhionannais,
- agus ní áireofar é ach mar aon téarma oifige amháin, ach i gcás go gcríochnóidh an téarma oifige ar an lá bunaithe nó díreach roimhe sin, ní mheasfar gur téarma oifige é an téarma sin agus, dá réir sin, ní áireofar é chun críocha an fho-ailt.
- (11) D’ainneoin ghinearáltacht *fho-alt (9)*, aon duine a mbeidh 2 théarma oifige curtha isteach aige nó aici, beidh sé nó sí in-athcheaptha chun an Choimisiún i ndiaidh tréimhse 5 bliana a bheith caite díreach tar éis dul in éag don téarma oifige is déanaí ag an duine mar chomhalta den Choimisiún.

Comhaltaí an Choimisiúin a cheapadh

13. (1) Ceapfaidh an tUachtarán comhalta den Choimisiún—

- (a) ar chomhairle an Rialtais, agus
- (b) tar éis rún ó gach Teach den Oireachtas a rith ag moladh an cheapacháin.
- (2) I gcás go n-eascróidh, nó go measfar go n-eascróidh, folúntas ar an gCoimisiún, déanfaidh an Rialtas, d’fhonn daoine a shainaitheint agus moltaí a dhéanamh don Rialtas maidir leis na daoine sin chun a gceaptha mar chomhaltaí den Choimisiún, a iarraidh ar an tSeirbhís comórtas roghnóireachta a ghabháil de lámh.
- (3) Déanfaidh an tSeirbhís, faoi réir *fho-alt (4)*, painéal roghnóireachta a cheapadh.
- (4) As comhaltaí an phainéil roghnóireachta, ainmneoidh Stiúrthóir Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha duine amháin díobh.
- (5) Ceapfaidh an tSeirbhís comhaltaí an phainéil roghnóireachta as measc daoine a bhfuil, i dtuairim na Seirbhíse, taithí iomchuí acu ar nithe a bhaineann le haon cheann nó gach ceann de na nithe seo a leanas, agus a bhfuil saineolas acu i ndáil leis an gcéanna:

- (a) nithe a bhaineann le cearta an duine nó dlí chearta an duine;
 - (b) nithe a bhaineann leis an gcomhionannas nó leis an dlí comhionannais;
 - (c) riarachán agus athchóiriú na hearnála poiblí;
 - (d) bainistíocht boird agus rialú corparáideach.
- (6) Déanfaidh an tAire comhaontú leis an tSeirbhís ar na critéir roghnóireachta agus ar an bpróiseas a chuirfear i ngníomh maidir le haon fholúntas ar an gCoimisiún a líonadh.
- (7) Déanfar folúntas ar an gCoimisiún a fhógairt go poiblí agus áireofar ann mionsonraí faoi na critéir roghnóireachta chomhaontaithe chun an folúntas a líonadh agus faoin bpróiseas a chuirfear i bhfeidhm maidir leis an bhfolúntas sin a líonadh.
- (8) Féadfaidh an tSeirbhís cibé nósanna imeachta a ghlacadh a mheasfaidh sí is cuí chun a cuid feidhmeanna a chomhlíonadh faoin alt seo.
- (9) Ní mholfar duine chun a cheaptha nó a ceaptha ag an Uachtarán faoin alt seo mura rud é go mbeidh an duine, i dtuairim na Seirbhíse agus an Rialtas ag comhaontú léi, cáilithe go cuí lena cheapadh nó lena ceapadh de bhíthin go bhfuil aige nó aici cibé taithí, oiliúint nó saineolas iomchuí is cuí ag féachaint, go háirithe, do na feidhmeanna a thugtar don Choimisiún leis an Acht seo nó faoi.
- (10) Soláthróidh an tSeirbhís don Rialtas sonraí faoi thaithí, oiliúint agus saineolas an duine a mholann sí faoin alt seo.
- (11) I gcás go ndéanfaidh an tSeirbhís moladh go gceapfar duine chun an Choimisiúin, glacfaidh an Rialtas leis an moladh sin.
- (12) In imthosca eisceachtúla, más rud é nach mbeidh an Rialtas ábalta, ar chúiseanna substaintiúla agus sonraithe, glacadh leis an moladh ón tSeirbhís maidir le duine áirithe, cuirfidh sé an méid sin agus na cúiseanna a bheidh leis in iúl don tSeirbhís agus iarrfaidh sé ar an tSeirbhís moladh eile a dhéanamh maidir leis an bhfolúntas agus, déanfaidh an tSeirbhís—
- (a) cúiseanna an Rialtais a bhreithniú, agus
 - (b) mura rud é go n-easaontóidh an tSeirbhís leis na cúiseanna agus gur mian léi uiríll a dhéanamh chuig an Rialtas chuige sin, duine eile a mholadh chun a cheaptha nó a ceaptha chun an Choimisiúin.
- (13) Déanfaidh an tSeirbhís agus an Rialtas, le linn dóibh moltaí a dhéanamh chun daoine a cheapadh chun an Choimisiúin faoin alt seo, aird a thabhairt ar an ngá atá ann a chinntiú gur léiriú, ar bhealach leathan, ar chineál shochaí na hÉireann a bheidh i gcomhaltaí an Choimisiúin agus go bhfuil ag na daoine sin eolas nó taithí ar an méid seo a leanas—
- (a) nithe a bhaineann le cearta an duine, agus
 - (b) gan dochar do ghinearáltacht *mhír* (a), nithe a bhaineann le daoine nó le haicmí daoine atá faoi mhíbhuntáiste faoi threoir na dtosca seo a leanas:
 - (i) inscne;

- (ii) stádas sibhialta;
 - (iii) stádas teaghlaigh;
 - (iv) gnéaschlaonadh;
 - (v) creideamh;
 - (vi) aois;
 - (vii) míchumas;
 - (viii) cine, lena n-áirítear dath, náisiúntacht, bunadh eitneach nó náisiúnta;
 - (ix) a bheith ina ndaoine den Lucht Siúil.
- (14) San alt seo, tá leis na tosca a shonraítear i bhfomhíreanna (ii), (iii), (iv), (v), (vii) agus (ix) d'fho-alt (13) na bríonna atá leo in alt 2 d'Acht 1998.

Coinníollacha oifige chomhaltas an Choimisiúin

14. (1) Féadfaidh comhalta den Choimisiún éirí as oifig trí fhógra i scríbhinn arna thabhairt don Uachtarán agus beidh éifeacht leis an éirí as an lá a gheobhaidh an tUachtarán an fógra.
- (2) Féadfaidh an Rialtas comhalta den Choimisiún a chur as oifig, ach sin amháin ar cheann amháin nó níos mó de na forais seo a leanas:
- (a) go mbeidh mainnithe ag an gcomhalta, gan leithscéal réasúnach, a fheidhmeanna nó a feidhmeanna a chomhall ar feadh tréimhse leanúnach nach giorra ná 3 mhí roimh dháta an dífhostaithe agus dar tosach tráth nach luaithe ná 6 mhí roimh dháta an dífhostaithe;
 - (b) go mbeidh an comhalta tagtha chun bheith éagumasach, de dheasca easláinte, ar a fheidhmeanna nó a feidhmeanna a chomhlíonadh nó go mbeidh sé nó sí tar éis é féin nó í féin a mhí-iompar mar a bheidh sonraithe;
- agus ansin, agus ansin amháin, i gcás go mbeidh rún rite ag dhá Theach an Oireachtais ina n-éileofar an comhalta a chur as oifig.
- (3) Scoirfidh comhalta den Choimisiún de bheith cáilithe le haghaidh oifige agus scoirfidh sé nó sí d'oifig a shealbhú más rud é—
- (a) gur féimheach neamhurscaoilte é nó í, nó
 - (b) go gciontófar é nó í i gcion coiriúil.
- (4) Déanfaidh comhalta den Choimisiún, faoi réir fhorálacha an Achta seo, oifig a shealbhú ar cibé téarmaí agus coinníollacha a chinnfidh an Rialtas tráth a cheaptha nó a ceaptha.

Corrfholúntais

15. (1) Más rud é, maidir le comhalta den Choimisiún, go bhfaighidh sé nó sí bás, go n-éireoidh sé nó sí as oifig, go scoirfidh sé nó sí de bheith cáilithe le haghaidh

oifige agus go scoirfidh sé nó sí d'oifig a shealbhú nó go gcuirfear as oifig é nó í, féadfaidh an tUachtarán duine a cheapadh chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún chun an corrfholúntas a tharlóidh amhlaidh a líonadh ar an modh céanna ar ar ceapadh an comhalta den Choimisiún ba chúis leis an gcorrfholúntas.

- (2) Beidh feidhm ag *ailt 12(4)* agus *13*, fara aon mhodhnuithe is gá, maidir le duine a cheapadh chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún faoin alt seo mar atá feidhm aige maidir le duine a cheapadh chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún faoin alt sin.

Cruinnithe agus nós imeachta

- 16.** (1) Tionólfaidh an Coimisiún cibé cruinnithe agus cibé líon cruinnithe is gá chun a fheidhmeanna a chomhall go cuí ach gach bliain tionólfaidh sé cruinniú amháin ar a laghad i ngach tréimhse 3 mhí.
- (2) Ag cruinniú den Choimisiún—
- (a) is é nó í an Príomh-Choimisinéir, má bhíonn sé nó sí i láthair, a bheidh ina chathaoirleach nó ina cathaoirleach ar an gcruinniú, nó
- (b) mura mbeidh agus fad nach mbeidh an Príomh-Choimisinéir i láthair, nó má bhíonn oifig an Phríomh-Choimisinéara folamh, roghnóidh comhaltaí an Choimisiúin a bheidh i láthair duine den líon chun gníomhú mar chathaoirleach ar an gcruinniú.
- (3) Cinnfear gach ceist ag cruinniú le tromlach vótaí na gcomhaltaí den Choimisiún a bheidh i láthair agus a vótálfaidh ar an gceist agus, i gcás comhionannas vótaí, beidh an dara vóta nó vóta réitigh ag cathaoirleach an chruinnithe.
- (4) 5 nó cibé líon eile, nach lú ná 5 agus a chinnfidh an Coimisiún, is córam do chruinniú den Choimisiún.
- (5) Faoi réir fhorálacha an Achta seo, rialálfaidh an Coimisiún a nósanna imeachta féin.

Comhaltas Bhord Bainistíochta Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha

- 17.** (1) Ceapfaidh an Coimisiún as measc a chomhaltais duine chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta de Bhord Bainistíochta Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha.
- (2) San alt seo, tá le “Bord Bainistíochta” an bhrí atá leis i Rialachán 168/2007 ón gComhairle.

Coistí comhairleacha, etc.

- 18.** (1) Déanfaidh an Coimisiún, d'fhonn comhoibriú éifeachtach a bhunú agus a chothabháil le hionadaithe do ghníomhaireachtaí iomchuí agus don tsochaí sibhialta—

- (a) cibé coistí comhairleacha agus cibé líon coistí comhairleacha is cuí leis a cheapadh chun cabhair agus comhairle a thabhairt dó i dtaobh nithe a bhaineann lena fheidhmeanna, agus
 - (b) tacú le cibé líonraí, próisis chomhairliúcháin phoiblí nó fóraim phoiblí is cuí leis, nó iad a bhunú nó páirt a ghlacadh iontu.
- (2) Ceapfaidh an Coimisiún coiste comhairleach ar feadh cibé tréimhse agus faoi réir cibé téarmaí tagartha a mheasfaidh an Coimisiún is cuí.
- (3) Beidh ar choiste comhairleach—
- (a) comhalta ceannais a bheidh ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún,
 - (b) leaschomhalta ceannais (a ghníomhóidh nuair a bheidh an comhalta ceannais as láthair agus a bheidh ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún), agus
 - (c) cibé líon comhaltaí eile lena n-áirítear (más cuí leis an gCoimisiún é), daoine nach comhaltaí den Choimisiún ná dá fhoireann,
- a chinnfidh an Coimisiún agus a cheapfaidh sé go cuí.
- (4) Íocfar le gach comhalta de choiste comhairleach as airgead a bheidh faoina réir ag an gCoimisiún cibé liúntas i leith caiteachais arna dtabhú ag an gcomhalta a cheadóidh an tAire le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.
- (5) Féadfaidh an Coimisiún comhalta de choiste comhairleach a chur as comhaltas den choiste aon tráth.
- (6) Féadfaidh an Coimisiún coiste comhairleach a dhíscaoileadh aon tráth.
- (7) Féadfaidh an Coimisiún nós imeachta agus gnó coiste chomhairligh a rialáil ach, faoi réir an mhéid sin roimhe seo, féadfaidh coiste a nósanna imeachta féin agus a ghnó féin a rialáil.
- (8) Féadfaidh coiste comhairleach gníomhú d’ainneoin folúntas nó folúntais ina chomhaltas.

Comhaltas de cheachtar Teach den Oireachtas nó de Pharlaimint na hEorpa

19. (1) Más rud é, maidir le comhalta den Choimisiún—

- (a) go n-ainmneofar é nó í mar chomhalta de Sheanad Éireann,
 - (b) go dtoghfad é nó í mar chomhalta de cheachtar Teach den Oireachtas nó mar chomhalta de Pharlaimint na hEorpa, nó
 - (c) go measfar, de bhun Chuid XIII den Dara Sceideal a ghabhann leis an Acht um Thoghcháin do Pharlaimint na hEorpa, 1997, é nó í a bheith tofa chun Parlaimint na hEorpa,
- scoirfidh sé nó sí air sin de bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún.
- (2) Aon duine a bheidh de thuras na huairé i dteideal, faoi Bhuan-Orduithe ceachtar Tí den Oireachtas, suí sa Teach sin nó is comhalta de Pharlaimint na hEorpa, beidh

sé nó sí, fad a bheidh sé nó sí i dteideal amhlaidh nó ina chomhalta nó ina comhalta den sórt sin, dícháilithe chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún nó chun bheith ar fostú in aon cháil ag an gCoimisiún.

An Stiúrthóir

20. (1) Beidh Stiúrthóir ar an gCoimisiún (dá ngairtear “an Stiúrthóir” san Acht seo).
- (2) Féadfaidh an Coimisiún an Stiúrthóir a chur as oifig ar chúiseanna sonraithe.
- (3) Sealbhóidh an Stiúrthóir oifig faoi chonradh scríofa seirbhíse (is conradh a fhéadfar, de rogha an Choimisiúin, a athnuachan) ar feadh cibé tréimhse a bheidh sonraithe sa chonradh agus faoi réir cibé téarmaí agus coinníollacha (lena n-áirítear téarmaí agus coinníollacha a bhaineann le luach saothair, liúntais agus aoisliúntas) a bheidh sonraithe amhlaidh, is téarmaí agus coinníollacha a chinnfidh an Coimisiún le ceadú an Aire arna thabhairt le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.
- (4) Féadfaidh an Coimisiún duine a ainmniú chun a cheaptha nó a ceaptha ina chéad nó ina céad Stiúrthóir.
- (5) Más rud é go mbeidh duine, díreach roimh an lá bunaithe, arna ainmniú nó arna hainmniú ag an gCoimisiún faoi *fho-alt (4)*, beidh an duine, an lá bunaithe, arna cheapadh nó arna ceapadh mar an chéad Stiúrthóir.
- (6) Ní shealbhóidh an Stiúrthóir aon oifig eile ná ní bheidh aon phost eile aige nó aici arb iníoctha díolaíochtaí ina leith, ná ní sheolfaidh sé nó sí aon ghnó gan toiliú an Choimisiúin.
- (7) Ní bheidh an Stiúrthóir ina chomhalta nó ina comhalta den Choimisiún nó de choiste comhairleach ach féadfaidh sé nó sí freastal ar chruinnithe de chuid an Choimisiúin nó de chuid coiste chomhairligh agus beidh sé nó sí i dteideal labhairt agus comhairle a thabhairt ag cruinnithe den sórt sin.

Feidhmeanna an Stiúrthóra

21. (1) Déanfaidh an Stiúrthóir riarachán an Choimisiúin a sheoladh agus a bhainistiú, agus a rialú i gcoitinne, agus comhlíonfaidh sé nó sí cibé feidhmeanna eile (más ann) a chinnfidh an Coimisiún.
- (2) Comhlíonfaidh an Stiúrthóir a fheidhmeanna nó a feidhmeanna faoi réir cibé beartais a chinnfidh an Coimisiún, agus beidh sé nó sí cuntasach don Choimisiún i mbainistiú éifeachtúil agus éifeachtach an Choimisiúin agus i gcomhlíonadh cuí a fheidhmeanna nó a feidhmeanna.
- (3) Soláthróidh an Stiúrthóir don Choimisiún cibé faisnéis i ndáil le comhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna (lena n-áirítear faisnéis maidir le comhlíonadh na bhfeidhmeanna sin a mhéid a bhaineann siad le gnóthaí airgeadais an Choimisiúin) a cheanglóidh an Coimisiún.
- (4) Féadfaidh an Stiúrthóir tograí a dhéanamh chun an Choimisiúin i dtaobh aon ní a bhaineann lena fheidhmeanna.

- (5) Is é nó í an Stiúrthóir an t-oifigeach cuntasáochta i ndáil le cuntais leithreasa an Choimisiúin chun críocha Achtanna an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, 1866 go 1998.
- (6) Féadfaidh an Stiúrthóir, le toiliú an Choimisiúin, comhalta amháin nó níos mó d'fhoireann an Choimisiúin a údarú chun feidhm shonraithe de chuid an Stiúrthóra a chomhlíonadh agus féadfaidh an comhalta nó na comhaltaí sin a bheidh údaraithe amhlaidh an fheidhm a chomhlíonadh dá réir.
- (7) Féadfaidh an Coimisiún comhalta d'fhoireann an Choimisiúin a ainmniú chun feidhmeanna an Stiúrthóra a chomhlíonadh i gcás an Stiúrthóir a bheith as láthair nó i gcás post an Stiúrthóra a bheith folamh, agus déanfaidh comhalta a ainmneofar amhlaidh na feidhmeanna sin a chomhlíonadh le linn na hasláithreachta sin nó ar an bpost sin a bheith folamh.

Cuntasacht an Stiúrthóra don Choiste um Chuntais Phoiblí

22. (1) Aon uair a dhéanfaidh an Coiste de Dháil Éireann arna bhunú faoi Bhuan-Orduithe Dháil Éireann chun scrúdú a dhéanamh ar na cuntais leithreasa agus ar thuarascálacha an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste agus chun tuarascáil a thabhairt do Dháil Éireann ar an gcéanna (dá ngairtear “an Coiste” san alt seo) a cheangal i scríbhinn ar an Stiúrthóir déanamh amhlaidh, tabharfaidh sé nó sí fianaise don Choiste sin i ndáil leis na nithe seo a leanas—
- (a) rialtacht agus cuibheas na n-idirbheart a bheidh taifeadta, nó a cheanglaítear a thairfeadadh, in aon leabhar nó taifead eile cuntais atá faoi réir a iniúchta ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste agus a cheanglaítear, leis an Acht seo, ar an gCoimisiún a ullmhú,
 - (b) barainneacht agus éifeachtúlacht an Choimisiúin i dtaca le húsáid a chuid acmhainní,
 - (c) na córais, na nósanna imeachta agus na cleachtais a úsáideann an Coimisiún chun éifeachtacht a chuid oibríochtaí a mheas, agus
 - (d) aon ní a dhéanann difear don Choimisiún agus dá dtagraítear i dtuarascáil speisialta ón Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste faoi alt 11(2) d’Acht an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993, nó in aon tuarascáil eile ón Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste (a mhéid a bhaineann sé le ní a shonraítear i *mír (a), (b), nó (c)*) a leagtar faoi bhráid Dháil Éireann.
- (2) Ní dhéanfaidh an Stiúrthóir, le linn a dhualgais nó a dualgais a chomhlíonadh faoin alt seo, ceist a chur ná tuairim a nochtadh i dtaobh thuillteanais aon bheartais de chuid an Rialtais nó de chuid aon Aire den Rialtas ná i dtaobh tuillteanais cuspóirí beartais den sórt sin.

Cuntasacht an Stiúrthóra do Choistí Oireachtais eile

23. (1) San alt seo, ciallaíonn “Coiste” Coiste arna cheapadh ag ceachtar Teach den Oireachtas nó ag dhá Theach an Oireachtais i gcomhar (seachas an Coiste dá dtagraítear in *alt 22* nó Coiste um Leasanna Chomhaltaí Dháil Éireann nó an Coiste um Leasanna Chomhaltaí Sheanad Éireann) nó fochoiste de chuid Coiste den sórt sin.

- (2) Faoi réir *fho-alt (3)*, freastalóidh an Stiúrthóir os comhair Coiste, ar iarraidh a fháil uaidh i scríbhinn, chun cuntas a thabhairt ar riarachán ginearálta an Choimisiúin.
- (3) Ní cheanglófar ar an Stiúrthóir cuntas a thabhairt os comhair Coiste ar aon ní atá, a bhí, nó a fhéadfaidh bheith ar dháta sa todhchaí, ina ábhar d'imeachtaí os comhair cúirte nó binse sa Stát.
- (4) Más é tuairim an Stiúrthóra gur ní lena mbaineann *fo-alt (3)* ní a n-iarrtar air nó uirthi cuntas a thabhairt ina leith os comhair Coiste, cuirfidh sé nó sí an tuairim sin, agus na cúiseanna atá leis an tuairim, in iúl don Choiste agus, mura dtabharfar an fhaisnéis don Choiste an tráth a bheidh an Stiúrthóir os a chomhair, tabharfar an fhaisnéis amhlaidh i scríbhinn.
- (5) I gcás go mbeidh an Stiúrthóir tar éis an tuairim seo a chur in iúl do Choiste de réir *fho-alt (4)* agus nach dtarraingeoidh an Coiste siar an iarraidh dá dtagraítear i *bhfo-alt (2)* a mhéid a bhaineann sí le hábhar na tuairime sin—
 - (a) féadfaidh an Stiúrthóir, tráth nach déanaí ná 21 lá tar éis don Choiste an bhreith uaidh gan déanamh amhlaidh a chur in iúl dó nó di, iarratas a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar mhodh achomair chun an cheist i dtaobh an ní lena mbaineann *fo-alt (3)* an ní a chinneadh, nó
 - (b) féadfaidh cathaoirleach an Choiste iarratas den sórt sin a dhéanamh thar ceann an Choiste,agus cinnfidh an Ard-Chúirt an ní.
- (6) Go dtí go gcinneadh iarratas faoi *fho-alt (5)*, ní fhreastalóidh an Stiúrthóir os comhair an Choiste chun cuntas a thabhairt ar an ní is ábhar don iarratas.
- (7) Má chinneann an Ard-Chúirt gur ní lena mbaineann *fo-alt (3)* an ní lena mbaineann, tarraingeoidh an Coiste siar an iarraidh dá dtagraítear i *bhfo-alt (2)*, ach má chinneann an Ard-Chúirt nach bhfuil feidhm ag *fo-alt (3)*, freastalóidh an Stiúrthóir os comhair an Choiste chun cuntas a thabhairt ar an ní.

Foireann an Choimisiúin

24. (1) Féadfaidh an Coimisiún, le toiliú an Aire arna thabhairt le ceadú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, cibé daoine agus cibé líon daoine a chinnfidh sé a cheapadh chun bheith ina gcomhaltaí d'fhoireann an Choimisiúin.
- (2) Is iad téarmaí agus coinníollacha seirbhíse comhalta d'fhoireann an Choimisiúin agus an grád ina bhfónann sé nó sí cibé téarmaí agus coinníollacha, agus cibé grád, a chinnfidh an Coimisiún le toiliú an Aire agus an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.
- (3) Beidh comhalta d'fhoireann an Choimisiúin ina státseirbhíseach i Státseirbhís an Stáit.
- (4) Is é an Coimisiún an t-údarás cuí (de réir bhrí Acht Choimisinéirí na Stát-Sheirbhíse, 1956 agus Achtanna Rialaithe na Státseirbhíse, 1956 go 2005) i ndáil lena oifigigh.
- (5) Féadfaidh an Coimisiún, le toiliú an Aire, arna thabhairt le ceadú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, socruithe a dhéanamh—

- (a) le comhlacht poiblí, nó
- (b) le haon duine, eagraíocht, grúpa nó comhlacht eile, lena n-áirítear cuideachta nó comhlacht carthanais,

chun duine atá i seirbhís an chomhlachta phoiblí nó an duine, na heagraíochta, an ghrúpa nó an chomhlachta sin dá dtagraítear i *mír (b)*, nó, de réir mar a bheidh, i bhfostaíocht an chéanna, a fhostú leis an gCoimisiún ar bhonn sealadach ar feadh cibé tréimhse ama agus ar cibé téarmaí agus coinníollacha a chomhaontóidh an tAire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

- (6) Aon duine a bheidh fostaithe ar bhonn sealadach ag an gCoimisiún de bhun *fho-alt (5)*, beidh sé nó sí faoi stiúradh agus faoi rialú an Choimisiúin le linn na tréimhse fostaíochta sealadaí.

Ráiteas straitéise

25. (1) Déanfaidh an Coimisiún—

- (a) tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis thosach feidhme an ailt seo, ráiteas straitéise a ullmhú i leith na 3 bliana díreach tar éis na bliana ina ndéantar an ráiteas straitéise a chur isteach amhlaidh, agus
- (b) tráth nach déanaí ná 3 mhí roimh gach dáta is cothrom trí bliana ón tráth a rinneadh, de réir an fho-ailt seo, an ráiteas straitéise a bheidh in éifeacht de thuras na huaire a ullmhú, ráiteas straitéise a ullmhú i leith na tréimhse 3 bliana díreach tar éis na bliana ina ndéantar an ráiteas straitéise a ullmhú amhlaidh.

(2) Maidir le ráiteas straitéise—

- (a) beidh ann—
 - (i) cuspóirí fíorthábhachtacha agus straitéisí gaolmhara an Choimisiúin, lena n-áirítear úsáid acmhainní an Choimisiúin, agus
 - (ii) tar éis aird a thabhairt ar *fhomhír (i)*, tosaíochtaí agus cuspóirí fíorthábhachtacha an Phríomh-Choimisinéara dá théarma nó dá téarma oifige, agus

- (b) tabharfar aird ann ar an ngá atá ann a chinntiú go mbainfear an úsáid is tairbhiúla, is éifeachtaí agus is éifeachtúla as acmhainní an Choimisiúin.

- (3) Le linn don Choimisiún ráiteas straitéise a ullmhú, rachaidh sé i gcomhairle, ar cibé modh is cuí leis an gCoimisiún, le cibé comhlachtaí agus grúpaí is cuí leis, lena n-áirítear forais oideachais, ionadaithe do ghníomhaireachtaí iomchuí agus don tsochaí shibhialta, Ranna Stáit agus comhlachtaí poiblí eile, ach gan a bheith teoranta dóibh sin.

- (4) Déanfaidh an Coimisiún, a luaithe is féidir tar éis ráiteas straitéise a ullmhú faoi *fho-alt (1)*, a chur faoi deara cóipeanna de a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

- (5) Cinnteoidh an Coimisiún, a luaithe is indéanta tar éis cóipeanna de ráiteas straitéise a leagan faoi bhráid dhá Theach an Oireachtais de réir *fho-alt (4)*, go bhfoilseofar an ráiteas straitéise ar cibé modh is cuí leis an gCoimisiún.

Deontais don Choimisiún

26. I ngach bliain airgeadais, féadfaidh an tAire, tar éis dul i gcomhairle leis an gCoimisiún, cibé suimeanna is dealraitheach don Aire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, a bheith leordhóthanach le réasún chun críocha caiteachas ag an gCoimisiún i gcomhlíonadh a fheidhmeanna a airleacan chun an Choimisiún as airgead a sholáthróidh an tOireachtas.

Cuntais an Choimisiúin

27. (1) Coimeádfaidh an Coimisiún, i cibé foirm a cheadóidh an tAire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, na cuntais go léir is cuí agus is gnách ar an airgead go léir a gheobhaidh sé nó a chaithfidh sé agus, go háirithe, coimeádfaidh sé san fhoirm sin a dúradh na cuntais speisialta sin go léir a ordóidh an tAire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

- (2) Déanfar cuntais a choimeádfar de réir an ailt seo a chur faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena n-iniúchadh tráth nach déanaí ná an 1 Aibreán sa bhliain díreach tar éis na bliana airgeadais lena mbaineann siad nó ar cibé dáta is luaithe ná sin a ordóidh an tAire tar éis dul i gcomhairle leis an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus, díreach tar éis an iniúchta, déanfar cóip de thuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar na cuntais a thíolacadh don Aire agus, a luaithe is féidir tar éis iad a thíolacadh amhlaidh, cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna den chéanna a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

Tuarascáil bhliantúil

28. (1) Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dheireadh gach bliana airgeadais de chuid an Choimisiúin, tuarascáil a ullmhú ar a ghníomhaíochtaí le linn na bliana sin agus, a luaithe is féidir tar éis an tuarascáil a ullmhú, cuirfidh an Coimisiún faoi deara cóipeanna di a chur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

- (2) Áireofar i dtuarascáil faoi *fho-alt (1)* faisnéis maidir le comhlíonadh fheidhmeanna an Choimisiúin le linn na tréimhse lena mbaineann an tuarascáil agus, gan dochar do ghinearáltacht an mhéid sin roimhe seo, áireofar sa tuarascáil—

(a) cuntas ar na nithe seo a leanas—

(i) aon athbhreithniú comhionannais a rinneadh,

(ii) aon phlean gníomhaíochta a ullmhaíodh,

(iii) aon fhiosrúchán a seoladh, agus

(iv) comhlíonadh a fheidhmeanna faoi *alt 42* agus aon athbhreithniú a rinne sé faoi *fho-alt (7)* den alt sin,

sa tréimhse sin,

- (b) cuntas ar a ghníomhaíochtaí agus ar aon fhorbairtí arna ngabháil de lámh ag an gCoimisiún i ndáil le hoibriú na nAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 go 2011 sa tréimhse, agus
 - (c) cibé faisnéis eile i cibé foirm is cuí leis an gCoimisiún nó a iarrfaidh an tAire.
- (3) Cinnteoidh an Coimisiún go bhfoilseofar an tuarascáil bhliantúil ar cibé modh is cuí leis an gCoimisiún a luaithe is indéanta tar éis cóipeanna den tuarascáil bhliantúil a leagan faoi bhráid dhá Theach an Oireachtais de réir *fho-alt (1)*.

CUID 3

FORFHEIDHMIÚ AGUS COMHLÍONADH

Mínithe chun críocha na Coda seo

29. Sa Chuid seo—

tá le “clásal comhionannais” an bhrí atá leis in Acht 1998;

ciallaíonn “plean gníomhaíochta comhionannais” clár gníomhartha a ullmhaíonn gnóthas nó, de réir mar a bheidh, an Coimisiún, agus a bheidh le cur i ngníomh sa ghnóthas ar mhaithe le comhionannas deiseanna sa ghnóthas sin a chur chun cinn;

ciallaíonn “fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine” fógra faoi *alt 36* (nó i gcás an fógra sin a achomharc, an fógra arna dhaingniú (fara leasú nó gan leasú) ag an gCúirt Oibreachais nó ag an gCúirt Dúiche, nó ag an gCúirt Chuarda de réir mar is cuí);

tá le “téarma luacha saothair chomhionannais” an bhrí atá le “téarma luach saothair chomhionannais” in Acht 1998;

ciallaíonn “athbhreithniú comhionannais”—

- (a) iniúchadh ar an leibhéal comhionannais deiseanna atá ann i ngnóthas áirithe, i ngrúpa gnóthas nó sna gnóthais atá i dtionscal áirithe nó in earnáil de thionscal áirithe, agus
- (b) scrúdú ar chleachtas an ghnóthais sin nó na ngnóthas sin, ar na nósanna imeachta ann nó iontu agus ar thosca iomchuí eile (lena n-áirítear an timpeallacht oibre) atá ábhartha maidir leis nó leo, chun a chinneadh an bhfuil na cleachtas, na nósanna imeachta nó na tosca iomchuí eile sin ag cabhrú le comhionannas deiseanna sa ghnóthas sin a chur chun cinn;

folaíonn “grúpa gnóthas” grúpa gnóthas arna mhíniú amhlaidh faoi threoir aon líon de thosca iomchuí lena n-áirítear suíomh geografach nó cúrsaí rialaithe;

ciallaíonn “cearta an duine”—

- (a) na cearta agus na saoirsí a thugtar, nó a ráthaítear, do dhaoine leis an mBunreacht,
- (b) na cearta nó na saoirsí a thugtar, nó a ráthaítear, do dhaoine le haon chomhaontú, conradh nó coinbhinsiún ar páirtí ann an Stát agus ar tugadh feidhm dlí dó sa

Stát nó le foráil d'aon chomhaontú, conradh nó coinbhinsiún den sórt sin ar tugadh an fheidhm sin di, agus

- (c) na cearta agus na saoirsí a thugtar, nó a ráthaítear, do dhaoine le forálacha an Choinbhinsiúin de réir bhrí an Achta fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003;

ciallaíonn “fógra substainteach” fógra faoi *alt 33(1)* nó *(2)* (nó i gcás an fógra sin a achomharc, an fógra arna dhaingniú (fara leasú nó gan leasú) ag an gCúirt Oibreachais nó ag an gCúirt Dúiche, nó ag an gCúirt Chuarda, de réir mar is cuí);

folaíonn “gnóthas”—

- (a) gníomhaíocht as a dtagann fostaíocht, cibé acu san earnáil thionsclaíoch nó san earnáil tráchtála nó nach ea, agus cibé acu d'fhonn brabús a dhéanamh nó nach ea, agus
- (b) faoi réir *fhomhír (ii)*, soláthraí seirbhíse de réir bhrí *alt 4(6)* d'Acht 2000 do sholáthar seirbhísí, agus dá réir sin beidh feidhm ag an gCuid seo i ndáil leis na seirbhísí sin a sholáthar fairis na modhnuithe—
 - (i) go bhfolóidh an tagairt i *mír (a)* den mhíniú ar “athbhreithniú comhionannais” do ghnóthas áirithe tagairt do sheirbhísí áirithe a sholáthar, agus
 - (ii) go bhfolóidh na tagairtí in *alt 32(2)* do ghnóthas tagairt do sholáthraí seirbhíse (de réir bhrí an ailt sin *4(6)* seachas mír (f) den alt sin),

agus aon mhodhnuithe eile is gá.

Faisnéis a sholáthar don phobal, athbhreithniú ar oibriú achtachán áirithe, etc.

30. (1) Déanfaidh an Coimisiún—

- (a) faisnéis a sholáthar don phobal agus éifeachtacht aon achtachán a choimeád faoi athbhreithniú, ar achtacháin iad a bhaineann le cearta an duine agus leis an gcomhionannas a chosaint agus a chur chun cinn, agus
- (b) gan dochar do ghinearáltacht *mhír (a)*, faisnéis a sholáthar don phobal agus éifeachtacht oibriú na nithe seo a leanas a choimeád faoi athbhreithniú—
 - (i) na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 go 2011,
 - (ii) na hAchtanna um Stádas Comhionann, 2000 go 2012, agus
 - (iii) *alt 19* d'Acht 2003,

agus, aon uair a mheasfaidh sé is gá, tograí a chur faoi bhráid an Aire chun leasú a dhéanamh ar aon cheann de na hachtacháin dá dtagraítear i *míreanna (a)* agus *(b)*.

- (2) Féadfaidh an Coimisiún, más cuí leis, agus déanfaidh sé, má iarrann an tAire air amhlaidh, athbhreithniú a dhéanamh ar oibriú nó ar éifeacht aon achtacháin dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)* agus féadfaidh sé cibé moltaí a dhéanamh is cuí leis tar éis an athbhreithnithe sin.

- (3) Coimeádfaidh an Coimisiún faoi athbhreithniú oibriú Acht na bPinsean, 1990 a mhéid a bhaineann sé leis an bprionsabal um chóir chomhionann agus féadfaidh sé, aon uair is dóigh leis gur gá é, moltaí a chur faoi bhráid an Aire Coimirce Sóisialaí i ndáil leis an Acht sin.
- (4) Más rud é, i dtuairim an Choimisiúin, gur dóigh d'oibriú nó d'éifeacht aon cheann de na hachtacháin a shonraítear de thuras na huaire i bhfo-ailt (1) go (4) d'alt 17 d'Acht 1998, nó aon fhorála atá in aon achtacháin den sórt sin nó a dhéanfar faoi, tionchar a imirt nó bac a chur ar dhíchur an idirdhealaithe i ndáil le fostaíocht nó ar chur chun cinn an chomhionannais deiseanna i ndáil le fostaíocht—
- (a) idir fir agus mná, nó
- (b) idir daoine a bhfuil difríocht eatarthu i dtéarmaí aon cheann de na forais idirdhealaitheacha eile,
- féadfaidh an Coimisiún, más cuí leis é, agus déanfaidh sé, má iarrann an tAire air amhlaidh, athbhreithniú a dhéanamh ar an achtachán lena mbaineann nó ar fhoráil de nó ar oibriú nó éifeacht an chéanna.
- (5) D'fhonn cabhrú leis athbhreithniú faoin alt seo a dhéanamh, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le cibé daoine, grúpaí agus eagraíochtaí (lena n-áirítear eagraíochtaí ceardchumann agus eagraíochtaí fostóirí) is cuí leis.
- (6) I gcás go ndéanfaidh an Coimisiún athbhreithniú faoin alt seo—
- (a) féadfaidh sé, nó
- (b) déanfaidh sé—
- (i) i gcás gur iarr an tAire an t-athbhreithniú, nó
- (ii) i gcás gur iarr an tAire Coimirce Sóisialaí an t-athbhreithniú de bhun *fho-alt (3)*,
- tuarascáil ar an athbhreithniú a chur faoi bhráid an Aire.
- (7) Féadfaidh cibé moltaí (lena n-áirítear moltaí chun leasú a dhéanamh ar aon achtachán nó ar aon fhoráil de is ábhar don athbhreithniú) a mheasfaidh an Coimisiún is gá, a bheith i dtuarascáil faoi *fho-alt (6)*.

Cóid chleachtais

31. (1) Féadfaidh an Coimisiún, agus déanfaidh sé, má iarrann an tAire air amhlaidh, dréachtchóid chleachtais a ullmhú lena gcur faoi bhráid an Aire ar mhaithe le ceann amháin nó níos mó de na haidhmeanna seo a leanas:
- (a) cearta an duine a chosaint;
- (b) an t-idirdhealú a dhíchur;
- (c) comhionannas deiseanna san fhostaíocht a chur chun cinn;
- (d) comhionannas deiseanna a chur chun cinn i ndáil leis na nithe sin lena mbaineann Acht 2000.

- (2) Sula ndéanfaidh sé dréachtchód cleachtais a chur faoi bhráid an Aire faoi *fho-alt (1)*, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le cibé Aire eile den Rialtas nó le cibé duine nó comhlacht eile is cuí leis an gCoimisiún, nó a mholfaidh an tAire.
- (3) Tar éis dréachtchód cleachtais a chur faoi bhráid an Aire faoi *fho-alt (1)*, féadfaidh an tAire a dhearbhu le hordú—
- (a) gur cód cleachtais ceadaithe chun críocha an Achta seo an dréachtchód, nó
- (b) gur cód cleachtais ceadaithe chun críocha an Achta seo an dréachtchód arna leasú ag an Aire tar éis dul i gcomhairle leis an gCoimisiún,
- agus, in ordú faoin bhfo-alt seo, leagfar amach téacs an chóid cheadaithe lena mbaineann an t-ordú.
- (4) Aon chód cleachtais faoi alt 56 d'Acht 1998 a bheidh i ngníomh díreach roimh thosach feidhme an ailt seo—
- (a) leanfaidh sé de bheith i ngníomh tar éis an tosach feidhme sin, agus
- (b) measfar gur cód cleachtais ceadaithe é chun críocha an ailt seo,
- agus féadfar é a leasú nó a chúlghairm le hordú ón Aire.
- (5) Aon chód cleachtais a bheidh arna cheadú faoin alt seo (lena n-áirítear cód cleachtais lena mbaineann *fo-alt (4)*), beidh sé inghlactha i bhfianaise—
- (a) in imeachtaí os comhair cúirte, nó
- (b) i gcás imeachtaí faoi Chuid VII d'Acht 1998 nó faoi Chuid III d'Acht 2000, os comhair na Cúirte Oibreachais, an Choimisiúin um Chaidreamh Oibreachais, an Bhinse Achomhairc Fostaíochta, Stiúrthóir an Bhinse Comhionannais, nó coimisinéir um chearta.

Athbhreithnithe comhionannais agus pleananna gníomhaíochta comhionannais

- 32.** (1) Féadfaidh an Coimisiún a iarraidh ar ghnóthas áirithe, ar ghrúpa gnóthas áirithe nó ar na gnóthais atá i dtionscal áirithe nó in earnáil de thionscal áirithe—
- (a) athbhreithniú comhionannais a dhéanamh i ndáil leis an ngnóthas sin nó na gnóthais sin, nó
- (b) plean gníomhaíochta comhionannais a ullmhú agus a chur i ngníomh i leith an ghnóthais sin nó na ngnóthas sin,
- nó iad sin araon a dhéanamh.
- (2) Féadfaidh an Coimisiún é féin, más cuí leis é—
- (a) athbhreithniú comhionannais a dhéanamh, nó
- (b) plean gníomhaíochta comhionannais a ullmhú,

i ndáil le haon ghnóthas a bhfuil 50 fostaí nó níos mó ann nó le haon ghrúpa de ghnóthais den sórt sin nó le gnóthais den sórt sin atá i dtionscal áirithe nó in earnáil de thionscal áirithe.

- (3) Féadfaidh baint a bheith ag athbhreithniú comhionannais nó ag plean gníomhaíochta comhionannais—

(a) le comhionannas deiseanna i gcoitinne, nó

(b) le gné áirithe den idirdhealú,

laistigh de ghnóthas nó de ghrúpa gnóthas nó de ghnóthais atá i dtionscal áirithe nó in earnáil de thionscal áirithe.

- (4) I gcás go mbeidh baint ag athbhreithniú comhionannais nó ag plean gníomhaíochta comhionannais le nithe a thagann faoi réim—

(a) Acht 1998, agus

(b) Acht 2000,

araon, déileálfar ar leithligh san athbhreithniú nó sa phlean gníomhaíochta, de réir mar a bheidh, leis na nithe sin agus measfar, maidir le gach cuid den athbhreithniú nó den phlean, de réir mar a bheidh, gur plean athbhreithnithe comhionannais ar leithligh nó plean gníomhaíochta comhionannais ar leithligh é, de réir mar a bheidh.

Fógraí substainteacha

33. (1) Gan dochar do ghinearáltacht *alt 32*, i gcás gur cuí leis an gCoimisiún déanamh amhlaidh chun críocha athbhreithnithe comhionannais nó chun plean gníomhaíochta comhionannais a ullmhú i leith gnóthais faoi *alt 32*, féadfaidh an Coimisiún fógra substainteach a sheirbheáil ar dhuine—

(a) á cheangal ar aon duine ar a seirbheálfar fógra den sórt sin cibé faisnéis a sholáthar don Choimisiún a bheidh ag teastáil le réasún ón gCoimisiún agus a shonrófar san fhógra,

(b) á cheangal ar aon duine ar a seirbheálfar fógra den sórt sin cibé doiciméad a shonrófar san fhógra agus atá ina sheilbh nó ina seilbh nó faoina urláimh nó faoina hurláimh a thabhairt ar aird don Choimisiún nó a chur chuig an gCoimisiún,

ní dhéanfar, áfach, aon ní san fho-alt seo a fhorléiriú mar ní lena dtabharfar teideal don Choimisiún faisnéis nó doiciméid a éileamh a bhaineann le gnóthas a bhfuil níos lú ná 50 fostaí aige.

- (2) Más dealraitheach don Choimisiún go bhfuil mainneachtain á déanamh in aon ghnóthas nó in aon ghnóthais aon fhoráil de phlean gníomhaíochta comhionannais a chur i ngníomh (is cuma más é an Coimisiún nó an gnóthas é féin a d'ullmhaigh an plean), féadfaidh an Coimisiún fógra substainteach a sheirbheáil ar dhuine á cheangal ar aon duine ar a seirbheálfar fógra den sórt sin cibé gníomh a dhéanamh—

(a) a bheidh sonraithe san fhógra,

- (b) a theastóidh le réasún chun an plean a chur i ngníomh, agus
 - (c) a bhfuil cumhacht ag an duine sin é a dhéanamh.
- (3) Sula ndéanfaidh an Coimisiún fógra substainteach a sheirbheáil ar dhuine faoi *fho-alt (1)* nó *(2)*, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don duine i dtaobh é a bheith beartaithe an fógra substainteach a sheirbheáil agus i dtaobh lánas beartaithe an fhógra sin.
- (4) Aon duine dá dtabharfar fógra faoi *fho-alt (3)*, féadfaidh sé nó sí laistigh de 42 lá ón tráth a gheofar an fógra, uiríl a dhéanamh chun an Choimisiún maidir leis an bhfógra substainteach beartaithe.
- (5) Tabharfaidh an Coimisiún aird ar aon uiríl a dhéanfar chuige faoi *fho-alt (4)* le linn dó a mheas an amhlaidh go rachfar ar aghaidh le seirbheáil an fhógra shubstaintigh.
- (6) Tiocfaidh fógra substainteach i ngníomh, mura dtionscnófar achomharc faoi *alt 34*, ar éag don tréimhse 56 lá ón tráth a seirbheáladh an fógra substainteach.
- (7) Aon duine a mhainneoidh fógra substainteach a chomhlíonadh, beidh sé ciontach i gcion agus dlífear, ar é nó í a chiontú go hachomair, fíneáil d'aicme C nó príosúnacht ar feadh téarma nach faide ná 1 bhliain, nó iad sin araon, a chur air nó uirthi.

Fógra substainteach a achomharc

- 34.** (1) Féadfaidh duine ar ar seirbheáladh fógra substainteach achomharc a dhéanamh laistigh de 42 lá ón tráth a seirbheáladh an fógra—
- (a) chun na Cúirte Oibreachais, nó
 - (b) i gcás fógra a bhaineann le hathbhreithniú comhionannais nó le plean gníomhaíochta comhionannais nó le hathbhreithniú nó plean beartaithe a bhaineann le nithe a bhfuil feidhm ag Acht 2000 maidir leo, chun na Cúirte Dúiche,
- i leith an fhógra nó aon cheanglas atá ann.
- (2) I gcás go dtionscnófar achomharc faoin alt seo, féadfaidh an Chúirt Oibreachais, nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh—
- (a) an fógra a dhaingniú go hiomlán nó go páirteach (fara leasú nó gan leasú ar an bhfógra sin), nó
 - (b) an t-achomharc a cheadú.
- (3) I gcás go gceadóidh an Chúirt Oibreachais nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh, an t-achomharc, scoirfidh an fógra substainteach d'éifeacht a bheith leis.
- (4) I gcás go ndaingneoidh an Chúirt Oibreachais, nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh, fógra substainteach, tiocfaidh an fógra arna dhaingniú amhlaidh, i ngníomh, mura dtionscnófar achomharc faoi *fho-alt (5)*, ar éag don tréimhse 56 lá ó dháta an daingnithe nó ar cibé dáta is déanaí ná sin a chinnfidh an Chúirt.

- (5) Féadfaidh duine laistigh de 42 lá achomharc a dhéanamh chun na Cúirte Cuarda in aghaidh daingniú ar fhógra substainteach ag an gCúirt Oibreachais nó ag an gCúirt Dúiche, de réir mar a bheidh.
- (6) I gcás go gceadóidh an Chúirt Chuarda an t-achomharc, scoirfidh an fógra substainteach d'éifeacht a bheith leis.
- (7) I gcás go ndaingneoidh an Chúirt Chuarda an fógra substainteach (go hiomlán nó go páirteach, fara leasú nó gan leasú), tiocfaidh an fógra arna dhaingniú amhlaidh i ngníomh cibé dáta a chinnfidh an Chúirt Chuarda.
- (8) Féadfaidh aon pháirtí de na páirtithe lena mbaineann achomharc a dhéanamh chun na hArd-Chúirte in aghaidh cinneadh ón gCúirt Chuarda ar phonc dlí agus is cinneadh críochnaitheach dochloíte cinneadh na hArd-Chúirte ar achomharc den sórt sin i leith an phoinc dlí.
- (9) Maidir leis an dlínse a thugtar don Chúirt Dúiche nó don Chúirt Chuarda, de réir mar a bheidh, faoin alt seo, is breitheamh den chúirt sin a bheidh sannta de thuras na huaire don dúiche chúirte dúiche nó don chuaird, de réir mar a bheidh, ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine ar a seirbheálfar an fógra substainteach nó ina seolann sé nó sí aon ghairm, gnó nó slí bheatha, a fheidhmeoidh í.

Fiosrúcháin

35. (1) Féadfaidh an Coimisiún, dá thoil féin nó má iarrann an tAire air déanamh amhlaidh, fiosrúchán a sheoladh má mheasann an Coimisiún—
- (a) go bhfuil, in aon chomhlacht (cibé acu is comhlacht poiblí nó a mhalairt), foras, earnáil den tsochaí, nó limistéar geografach, fianaise ann—
 - (i) ar shárú tromaí ar oibleagáidí a bhaineann le cearta an duine nó le cóir chomhionann i leith duine nó aicme daoine, nó
 - (ii) ar mhainneachtain chórasúil oibleagáidí a bhaineann le cearta an duine nó le cóir chomhionann a chomhlíonadh,agus
 - (b) gur ábhar mór inní ag an bpobal é, agus
 - (c) gur gá agus gur cuí sna himthosca déanamh amhlaidh.
- (2) Féadfaidh aon chomhalta amháin nó níos mó den Choimisiún fiosrúchán a ghabháil de láimh.
- (3) Sula seolfaidh sé fiosrúchán faoin alt seo, déanfaidh an Coimisiún, a luaithe is féidir, téarmaí tagartha le haghaidh an fhiosrúcháin agus sracléiriú ar na nósanna imeachta a bheidh le leanúint le haghaidh an fhiosrúcháin a ullmhú.
- (4) Déanfaidh an Coimisiún socrú go leagfar cóip de na téarmaí tagartha agus den sracléiriú ar nósanna imeachta dá dtagraítear i *bhfo-alt (3)* faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

- (5) A luaithe is féidir tar éis na téarmaí agus an sracléiriú ar na nósanna imeachta lena mbaineann a leagan de réir *fho-alt (4)* déanfaidh an Coimisiún socrú go bhfoilseofar fógra i dtaobh na dtéarmaí sin agus an tsracléirithe sin—
- (a) i nuachtán amháin ar a laghad a scaiptear sa Stát, agus
- (b) ar cibé modh eile is cuí leis an gCoimisiún.
- (6) Le linn dó fiosrúchán a sheoladh, déanfaidh an Coimisiún na nithe seo a leanas a mhéid riamh is féidir i gcomhréir lena dhualgais faoin Acht seo—
- (a) a iarraidh ar dhaoine a bhfuil a gcuid fianaise ag teastáil chun críocha an fhiosrúcháin comhoibriú go saorálach leis, agus
- (b) an comhoibriú sin a éascú.
- (7) Déanfaidh an Coimisiún a fhiosrúchán a sheoladh ar mhodh a bheidh chomh dlúsúil agus is féidir ar comhréir lena dhualgais faoin Acht seo.
- (8) Beidh éifeacht le forálacha *Sceideal 2* i ndáil le fiosrúcháin a ghabhfaidh an Coimisiún de láimh.

Fógraí um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine

36. (1) Más rud é i gcúrsa fiosrúcháin nó tar éis an fhiosrúchán sin a sheoladh, gur deimhin leis an gCoimisiún—
- (a) go bhfuil idirdhealú déanta nó á dhéanamh ag aon duine,
- (b) go bhfuil sárú déanta nó á dhéanamh ag aon duine ar alt 8(4) nó 10(1) d’Acht 1998 nó alt 12(1) d’Acht 2000,
- (c) go bhfuil mainneachtain déanta nó á déanamh ag aon duine clásal comhionannais nó téarma luacha saothair chomhionannais a chomhlíonadh, nó
- (d) go bhfuil sárú déanta nó á dhéanamh ag aon duine ar chearta an duine,
- féadfaidh an Coimisiún fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a sheirbheáil ar an duine.
- (2) Sula ndéanfaidh sé fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a sheirbheáil ar dhuine faoi *fho-alt (1)*, tabharfaidh an Coimisiún fógra (dá ngairtear “réamhfhógra” san alt seo) don duine i dtaobh é a bheith beartaithe an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a sheirbheáil agus déanfar sa réamhfhógra—
- (a) an gníomh nó an neamhghníomh a shonrú arb é an t-idirdhealú, an sárú nó an mhainneachtain é dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)* agus lena mbaineann an fógra, agus
- (b) a chur in iúl don duine go bhféadfaidh sé nó sí uiríll a dhéanamh chun an Choimisiúin de réir *fho-alt (3)*.
- (3) Aon duine ar a seirbheálfar réamhfhógra, féadfaidh sé nó sí laistigh de 42 lá ón tráth a gheofar an fógra, uiríll a dhéanamh chun an Choimisiúin maidir leis an bhfógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine atá beartaithe.

- (4) Tabharfaidh an Coimisiún aird ar aon uiríll a dhéanfar chuige faoi *fho-alt (3)* le linn dó measúnú a dhéanamh i dtaobh an rachfar ar aghaidh le seirbheáil an fhógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine.
- (5) I bhfógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine—
- (a) sonrófar an gníomh nó an neamhghníomh arb é an t-idirdhealú, an sárú nó an mhainneachtain é dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)* agus lena mbaineann an fógra, agus
- (b) ceanglófar ar an duine ar a seirbheálfar é gan an gníomh nó an neamhghníomh lena mbaineann a dhéanamh nó scor de bheith á dhéanamh, de réir mar a bheidh, nó más cuí, an clásal comhionannais nó an téarma luacha saothair chomhionannais a chomhlíonadh,
- (c) sonrófar, i gcás idirdhealú, na bearta a cheanglaíonn an Coimisiún ar an duine ar a seirbheálfar é a dhéanamh,
- (d) ceanglófar ar an duine ar a seirbheálfar é, laistigh den tréimhse a bheidh sonraithe san fhógra, a chur in iúl don Choimisiún agus d'aon daoine eile a bheidh sonraithe amhlaidh cad iad na bearta atá déanta chun an fógra a chomhlíonadh,
- (e) ceanglófar ar an duine ar a seirbheálfar é, laistigh den tréimhse a bheidh sonraithe san fhógra, cibé faisnéis bhreise a bheidh sonraithe san fhógra a sholáthar.
- (6) Tiocfaidh fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine i ngníomh, mura dtionscnófar achomharc faoi *alt 37*, ar éag don tréimhse 56 lá ón tráth a seirbheáladh an fógra.
- (7) I gcás go mainneoidh duine ar a mbeidh fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine seirbheáilte an fógra a chomhlíonadh aon tráth laistigh de thréimhse 5 bliana ón dáta a thiocfaidh an fógra i ngníomh, beidh sé nó sí ciontach i gcion agus dlífear, ar é nó í a chiontú go hachomair, fíneáil d'aicme C nó príosúnacht ar feadh téarma nach faide ná 1 bhliain, nó iad araon, a chur air nó uirthi.

Fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a achomharc

- 37.** (1) Féadfaidh duine ar ar seirbheáladh fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine achomharc a dhéanamh laistigh de 42 lá ón tráth a seirbheáladh an fhógra—
- (a) chun na Cúirte Oibreachais, nó
- (b) i gcás fógra a bhaineann le hiompar toirmisce, sárú ar alt 12(1) d'Acht 2000 nó ní dá dtagraítear in *alt 36(1)(d)*, chun na Cúirte Dúiche,
- i leith an fhógra nó aon cheanglas atá ann.
- (2) I gcás go dtionscnófar achomharc faoin alt seo, féadfaidh an Chúirt Oibreachais, nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh—
- (a) an fógra a dhaingniú go hiomlán nó go páirteach, fara leasú nó gan leasú ar an bhfógra sin, nó

- (b) an t-achomharc a cheadú.
- (3) I gcás go gceadóidh an Chúirt Oibreachais nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh, an t-achomharc, scoirfidh an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine d'éifeacht a bheith leis.
- (4) I gcás go ndaingneoidh an Chúirt Oibreachais nó an Chúirt Dúiche, de réir mar a bheidh, fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine, tiocfaidh an fógra arna dhaingniú amhlaidh i ngníomh, mura dtionscnófar achomharc faoi *fho-alt (5)*, ar éag don tréimhse 56 lá ó dháta an daingnithe nó ar cibé dáta is déanaí ná sin a chinnfidh an Chúirt.
- (5) Féadfaidh duine laistigh de 42 lá achomharc a dhéanamh chun na Cúirte Cuarda in aghaidh daingniú ar fhógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine ag an gCúirt Oibreachais nó ag an gCúirt Dúiche, de réir mar a bheidh.
- (6) I gcás go gceadóidh an Chúirt Chuarda an t-achomharc, scoirfidh an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine d'éifeacht a bheith leis.
- (7) I gcás go ndaingneoidh an Chúirt Chuarda an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine (go hiomlán nó go páirteach, fara leasú nó gan leasú), tiocfaidh an fógra arna dhaingniú amhlaidh i ngníomh cibé dáta a chinnfidh an Chúirt Chuarda.
- (8) Féadfaidh aon pháirtí de na páirtithe lena mbaineann achomharc a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar phonc dlí in aghaidh cinneadh ón gCúirt Chuarda agus is cinneadh críochnaitheach dochloíte cinneadh na hArd-Chúirte ar achomharc den sórt sin i leith an phoinc dlí.
- (9) Maidir leis an dlínse a thugtar don Chúirt Dúiche nó don Chúirt Chuarda, de réir mar a bheidh, faoin alt seo is breitheamh den chúirt sin a bheidh sannta de thuras na huairé don dúiche chúirte dúiche nó don chuaird, de réir mar a bheidh, ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine ar a seirbheálfar an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine nó ina seolann sé nó sí aon ghairm, gnó nó slí bheatha, a fheidhmeoidh í.

Clár fógraí um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine

- 38.** (1) Bunóidh agus cothabhálfaidh an Coimisiún clár fógraí um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a bheidh i ngníomh de thuras na huairé (dá ngairtear an “clár” san Acht seo).
- (2) A luaithe is féidir tar éis d'fhógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine teacht i ngníomh, cuirfidh an Coimisiún faoi deara an fógra a thaifeadadh ar an gclár.
- (3) Faoi réir *fho-alt (4)*, bainfear fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine den chlár tar éis éag do thréimhse 5 bliana ón dáta a tháinig an fógra i ngníomh.
- (4) Féadfaidh duine is ábhar d'fhógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine, aon tráth roimh éag don tréimhse dá dtagraítear i *bhfo-alt (3)*, iarratas a dhéanamh chun an Choimisiúin ar an bhfógra lena mbaineann a bhaint den chlár

agus féadfaidh an Coimisiún, más cuí leis déanamh amhlaidh, an fógra a bhaint den chlár.

- (5) Beidh ábhar achomhairc ann chun na Cúirte Dúiche in aghaidh diúltú ón gCoimisiún fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a bhaint den chlár.
- (6) Cuirfear an clár ar fáil lena iniúchadh ag daoine den phobal gach tráth réasúnach ag príomhoifig an Choimisiúin.
- (7) Maidir leis an dlínse a thugtar don Chúirt Dúiche faoin alt seo, is breitheamh den chúirt sin a bheidh sannta de thuras na huairé don dúiche chúirte dúiche ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine ar a seirbheálfar an fógra um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine nó ina seolann sé nó sí aon ghairm, gnó nó slí bheatha, a fheidhmeoidh í.

Urghairí mar gheall ar mhainneachtain fógra iarratais um chomhlíonadh comhionannais agus chearta an duine a chomhlíonadh

39. (1) Faoi réir *fho-alt (2)*, féadfaidh an Chúirt Chuarda, ar iarratas ón gCoimisiún, urghaire a dheonú chun cosc a chur le hidirdhealú, sárú nó mainneachtain dá dtagraítear in *alt 36(1)*, de chineál a bheidh sonraithe san ordú ón gcúirt lena mbaineann, ag duine a bheidh sonraithe amhlaidh.
- (2) Tá feidhm ag *fo-alt (1)* maidir le cás ina ndeimhneoidh an Coimisiún don Chúirt Chuarda, sa tréimhse 5 bliana dar tosach an dáta a tháinig fógra i ngníomh, gur dóigh go ndéanfaidh an duine ar ar seirbheáladh an fógra tuilleadh idirdhealaithe, sáraithe nó mainneachtana dá dtagraítear in *alt 36(1)*.
- (3) Maidir leis an dlínse a thugtar don Chúirt Chuarda leis an alt seo, is é nó is í an breitheamh a bheidh sannta de thuras na huairé don chuaird ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine ar ar seirbheáladh an fógra, nó ina seolann sé nó sí aon ghairm, gnó nó slí bheatha, a fheidhmeoidh í.

Cabhair dhlíthiúil agus cabhair eile

40. (1) Tá feidhm ag an alt seo maidir leis na nithe seo a leanas (dá ngairtear “imeachtaí” san alt seo):
 - (a) imeachtaí dlí a bhfuil dlí nó cleachtas a bhaineann le cosaint chearta an duine i gceist iontu, ar imeachtaí iad atá tionscanta ag duine nó ar mian le duine iad a thionscnamh;
 - (b) imeachtaí dlí ar lena linn a théann duine, nó is mian le duine dul, ar iontaoibh an dlí sin nó an chleachtais sin;
 - (c) tarchur nó iarratas a dhéanamh—
 - (i) faoin gCuid seo,
 - (ii) faoi Chuid III d’Acht 2000,
 - (iii) faoi Chuid VII d’Acht 1998,
 - (iv) faoi alt 19 d’Acht 2003, nó

(v) faoi aon imeachtaí dlí a thig nó a eascraíonn as tarchur nó iarratas dá dtagraítear i *bhfomhíreanna (i), (ii), (iii) nó (iv)*,

in imthosca ina measann duine gur club idirdhealaitheach de réir bhrí alt 8 d'Acht 2000 é club dá dtagraítear san alt sin, nó go bhfuil idirdhealú dírithe ina choinne nó ina coinne ag duine eile, nó go ndearnadh dochar dó nó di mar thoradh ar mhainneachtain nó diúltú ag duine eile—

(I) clásal comhionannais nó téarma luacha saothair chomhionainn a chomhlíonadh,

(II) breith, ordú nó cinneadh faoin gCuid seo nó faoi Chuid III d'Acht 2000 a chur i ngníomh, nó

(III) socraíocht idirghabhála faoi alt 78 d'Acht 1998 nó alt 24 d'Acht 2000 a chur i ngníomh.

(2) Féadfaidh duine (dá ngairtear an “t-iarratasóir” san alt seo) iarratas a dhéanamh chun an Choimisiúin ar chabhair i ndáil le himeachtaí lena mbaineann an t-alt seo.

(3) I gcás go ndéanfaidh iarratasóir iarratas chun an Choimisiúin ar chabhair, féadfaidh an Coimisiún breith a thabhairt i dtaobh cibé cabhair is cuí ar aon cheann de na critéir a shonraítear i *bhfo-alt (4)* a dheonú don iarratasóir ach sula dtabharfaidh sé breith ina leith sin, breithneoidh an Coimisiún—

(a) an bhféadfadh an t-iarratasóir an chabhair atá á lorg a fháil—

(i) faoin Acht um Chúnadh Dlíthiúil Sibhialta, 1995,

(ii) faoin Acht um Cheartas Coiriúil (Cúnadh Dlíthiúil), 1962, nó

(iii) ar aon mhodh eile, cibé acu a dhéantar nó nach ndéantar, foráil maidir leis le haon achtachán nó faoi

aon achtachán,

nó

(b) an bhfuil cumhachtaí sásamh a dhámhachtain nó faoiseamh a dheonú i ndáil leis an ní lena mbaineann na himeachtaí arna ndílsíú d'aon bhinse nó d'aon duine eile agus gurb é tuairim an Choimisiúin go bhféadfadh an binse sin nó an duine eile sin déileáil leis an ní ar shlí níos éifeachtaí nó níos caoithiúla.

(4) Sonraítear gach ceann de na critéir seo a leanas chun críocha *fho-alt (3)*:

(a) go ndéanann an ní lena bhfuil baint ag na himeachtaí lena mbaineann ceist prionsabail a tharraingt anuas;

(b) gur mhírásúnach a bheith ag súil go ndéileálfadh an duine leis an ní lena mbaineann na himeachtaí lena mbaineann gan chabhair mar gheall ar a chastacht nó ar aon chúis eile;

(c) go bhfuil imthosca speisialta eile ann a fhágann gur cuí don Choimisiún an chabhair sin a dheonú.

- (5) Aon socrúithe a dhéanfaidh an Coimisiún faoin alt seo maidir le comhairle dhlíthiúil a sholáthar don iarratasóir nó ionadaíocht dhlíthiúil a sholáthar le haghaidh an iarratasóra, féadfaidh foráil a bheith ar áireamh iontu maidir le caiteachais arna dtabhú ag an gCoimisiún nó thar ceann an Choimisiúin chuige sin a ghnóthú ón iarratasóir in imthosca sonraithe.
- (6) Maidir leis an gcaidreamh idir aturnae atá fostaithe ag an gCoimisiún nó aon abhcóide arna áirithiú nó arna háirithiú aige nó aici agus duine dá ndeonófar cabhair faoin alt seo is é an caidreamh céanna é a bheidh idir aturnae nó abhcóide agus cliant nach duine den sórt sin é nó í.
- (7) Ní dochar *fo-alt* (6) do chearta agus do fhreagrachtaí an Choimisiúin ná do na hoibleagáidí a eascraíonn as an gcaidreamh idir an Coimisiún agus na haturnaetha atá fostaithe aige.
- (8) D'fhonn amhras a sheachaint, dearbhaítear nach bhfuil feidhm ag ailt 59 agus 64 den Acht Aturnaethe, 1954 i ndáil le haturnae atá fostaithe ag an gCoimisiún do sholáthar cabhair faoin alt seo.
- (9) Na cumhachtaí a thugtar don Choimisiún faoin alt seo is cumhachtaí iad i dteannta agus ní cumhachtaí iad in ionad aon chumhacht eile de chuid an Choimisiúin imeachtaí a thionscnamh, aon ní a tharchur nó aon iarratas a dhéanamh, leis an Acht seo, le hAcht 1998, le hAcht 2000 nó le haon achtachán eile nó faoin gcéanna.
- (10) San alt seo—

ciallaíonn “cabhair” aon cheann nó gach ceann acu seo a leanas:

- (a) comhairle dhlíthiúil a sholáthar don iarratasóir, nó socrú a dhéanamh maidir lena soláthar don iarratasóir;
- (b) ionadaíocht dhlíthiúil a sholáthar don iarratasóir, nó socrú a dhéanamh maidir lena soláthar don iarratasóir;
- (c) cibé cabhair eile a sholáthar don iarratasóir is cuí leis an gCoimisiún sna himthosca;

folaíonn “duine atá ag iarraidh cabhrach” duine a bhfuil nó a raibh cabhair á soláthar dó nó di faoin alt seo;

folaíonn “caidreamh” cearta agus pribhléidí a eascraíonn as an gcaidreamh.

An Coimisiún do thionscnamh imeachtaí dlíthiúla

41. (1) Féadfaidh an Coimisiún imeachtaí a thionscnamh in aon chúirt dlínse inniúla chun faoiseamh de chineál dearbhaithe nó de chineál eile a fháil i leith aon ní a bhaineann le cearta an duine atá ag aon duine nó aicme daoine.
- (2) Maidir leis an bhfaoiseamh dearbhaithe a fhéadfaidh an Coimisiún féachaint lena fháil in imeachtaí den sórt sin, foláíonn sé faoiseamh ar mhodh dearbhú go bhfuil achtachán nó foráil d’achtachán neamhbhailí, ag féachaint d’fhorálacha an Bhunreacht, nó nár lean achtachán, nó foráil d’achtachán, de bheith i bhfeidhm de bhun Airteagal 50 den Bhunreacht.

Comhlachtaí poiblí

42. (1) Déanfaidh comhlacht poiblí, le linn dó a fheidhmeanna a chomhlíonadh, aird a thabhairt ar an ngá atá ann—
- (a) an t-idirdhealú a dhíchur,
 - (b) comhionannas deiseanna agus córa dá fhoireann agus do na daoine dá soláthraíonn sé seirbhísí a chur chun cinn, agus
 - (c) cearta an duine atá ag a chomhaltaí, a fhoireann agus na daoine dá soláthraíonn sé seirbhísí a chosaint.
- (2) D'fhonn éifeacht a thabhairt *d'fho-alt (1)*, déanfaidh comhlacht poiblí, ag féachaint d'fheidhmeanna agus do chríoch an chomhlachta agus dá mhéid agus do na hacmhainní atá ar fáil dó—
- (a) measúnacht a leagan amach ar mhodh is inrochtana ag an bpobal ina phlean straitéiseach (cibé tuairisc atá air) ar na saincheisteanna maidir le cearta an duine agus leis an gcomhionannas a chreideann sé is iomchuí maidir le feidhmeanna agus críoch an chomhlachta agus na beartais, na pleananna agus na gníomhartha atá ar bun nó a bheartaítear a chur ar bun d'fhonn aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin, agus
 - (b) tuairisciú a dhéanamh ar mhodh is inrochtana ag an bpobal ar fhorbairtí agus ar a bhfuil bainte amach ina leith sin ina thuarascáil bhliantúil (cibé tuairisc atá uirthi).
- (3) Le linn dó cabhrú le comhlachtaí poiblí a bhfeidhmeanna a chomhlíonadh ar mhodh a bheidh i gcomhréir le *fo-alt (1)*, féadfaidh an Coimisiún treoir a thabhairt do chomhlachtaí poiblí agus iad a spreagadh le linn dóibh beartais i leith chearta an duine agus chomhionannais a fhorbairt, agus dea-chleachtas agus dea-chaighdeáin oibríochta a fheidhmiú i ndáil le cearta an duine agus leis an gcomhionannas.
- (4) Gan dochar do ghinearáltacht *fho-alt (3)*, féadfaidh an Coimisiún—
- (a) treoirlínte a eisiúint, nó
 - (b) cóid chleachtais a ullmhú de réir *alt 31*,
- i leith comhlachtaí poiblí d'fhorbairt bearta feidhmíochta, caighdeáin oibríochta agus straitéisí coisctheacha scríofa chun an t-idirdhealú a laghdú agus cearta an duine agus an comhionannas a chur chun cinn i láthair oibre na hearnála poiblí agus le linn seirbhísí a sholáthar don phobal.
- (5) I gcás go measfaidh an Coimisiún go bhfuil fianaise ann ar mhainneachtain ag comhlacht poiblí a fheidhmeanna a chomhlíonadh ar mhodh atá i gcomhréir le *fo-alt (1)* agus gur cuí sna himthosca go léir déanamh amhlaidh, féadfaidh an Coimisiún a iarraidh ar an gcomhlacht poiblí—
- (a) athbhreithniú a dhéanamh i ndáil le comhlíonadh a fheidhmeanna ag an gcomhlacht sin, ag féachaint *d'fho-alt (1)*, nó

- (b) plean gníomhaíochta a ullmhú agus a chur i ngníomh i ndáil le comhlíonadh a fheidhmeanna ag an gcomhlacht sin, ag féachaint *d'fho-alt (1)*,
nó iad sin araon a dhéanamh.
- (6) Féadfaidh baint a bheith ag athbhreithniú nó ag plean gníomhaíochta faoi *fho-alt (5)*—
- (a) le comhionannas deiseanna nó cearta an duine i gcoitinne, nó
- (b) le gné áirithe de chearta an duine nó den idirdhealú,
sa chomhlacht poiblí lena mbaineann.
- (7) Féadfaidh an Coimisiún athbhreithniú a dhéanamh ar oibriú *fho-alt (1)*, agus, má iarrann an tAire air é, déanfaidh sé athbhreithniú den sórt sin.
- (8) D'fhonn cabhrú leis le linn dó athbhreithniú a dhéanamh faoi *fho-alt (7)*, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le cibé daoine nó comhlachtaí is cuí leis.
- (9) I gcás go ndéanfaidh an Coimisiún athbhreithniú faoi *fho-alt (7)*—
- (a) féadfaidh sé, nó
- (b) i gcás gur iarr an tAire an t-athbhreithniú, déanfaidh sé,
tuarascáil ar an athbhreithniú a chur faoi bhráid an Aire agus áireofar in aon tuarascáil den sórt sin cibé moltaí a mheasfaidh an Coimisiún is cuí.
- (10) Cuirfidh an Coimisiún faoi deara cóip den tuarascáil a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.
- (11) Ní oibreoidh aon ní san alt seo uaidh féin chun cúis chaingne a thabhairt d'aon duine i gcoinne comhlacht poiblí i leith chomhlíonadh a fheidhmeanna aige faoi *fho-alt (1)*.

CUID 4

COMHLACHTAÍ DÍSCAOILTE

Comhlachtaí a dhíscaoileadh

43. (1) Díscailtear gach ceann de na comhlachtaí seo a leanas:

(a) an Coimisiún um Chearta an Duine;

(b) an tÚdarás Comhionannais,

agus “comhlacht díscailte” a ghairfear de gach ceann de na comhlachtaí sin san Acht seo.

(2) Tiocfaidh an t-alt seo i ngníomh an lá bunaithe.

Feidhmeanna a aistriú chuig an gCoimisiún

44. (1) Maidir leis na feidhmeanna go léir a bhí dílsithe do chomhlacht díscailte díreach roimh an lá bunaithe, aistrítear iad chuig an gCoimisiún.
- (2) Aon tagairtí in aon achtachán nó in aon ionstraim faoi achtachán don Choimisiún um Chearta an Duine nó don Údarás Comhionannais, de réir mar a bheidh (cibé tuairisc atá air), forléireofar iad mar thagairtí don Choimisiún ach amháin i gcás go ndéantar foráil eile maidir le forléiriú na dtagairtí céadluaite le haon achtachán a ritheadh roimh an Acht seo a rith.
- (3) Tiofadh an t-alt seo i ngníomh an lá bunaithe.

Foireann a aistriú

45. (1) Gach duine a bhí díreach roimh an lá bunaithe ina chomhalta nó ina comhalta d'fhoireann comhlachta dhíscailte beidh sé nó sí an lá bunaithe ina chomhalta nó ina comhalta d'fhoireann an Choimisiúin agus beidh sé nó sí, nó leanfaidh sé nó sí de bheith, de réir mar a bheidh, i seilbh poist i Státseirbhís an Stáit.
- (2) Ach amháin i gcomhréir le comhaontú comhchoiteann arna chaibidil le haon cheardchumann nó comhlachas foirne aitheanta, aon duine dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)*, ní lú fabhar dó nó di, an lá bunaithe, na téarmaí agus na coinníollacha ar a gcuirfead é nó í ná na téarmaí agus na coinníollacha seirbhíse a bhaineann le luach saothair a raibh an duine faoina réir díreach roimh an lá sin.
- (3) Na téarmaí agus na coinníollacha a bhfuil duine faoina réir ar é nó í do theacht chun bheith ina chomhalta nó ina comhalta d'fhoireann an Choimisiúin de réir *fho-alt (1)*, measfar gur chinn an Coimisiún iad de réir *alt 24(2)*.
- (4) I ndáil le daoine a aistrefar chuig foireann an Choimisiúin faoi *fho-alt (1)*, beidh seirbhís roimhe sin leis an gcomhlacht díscailte lena mbaineann ináirithe chun críocha na nAchtanna um Íocaíochtaí Iomarcaíochta, 1967 go 2012, an Achta um Chosaint Fostaithe (Obair Pháirtaimseartha), 2001, an Achta um Eagrú Ama Oibre, 1997, na nAchtanna um Fhógra Íosta agus Téarmaí Fostaíochta, 1973 go 2005, agus na nAchtanna um Dhífhostú Éagórach, 1977 go 2007, ach sin faoi réir aon eisiamh sna hAchtanna sin.

Talamh agus maoin eile a aistriú

46. (1) Ar an lá bunaithe, na tailte go léir a bhí, díreach roimh an lá sin, dílsithe do chomhlacht díscailte, agus na cearta, na cumhachtaí agus na pribhléidí go léir a bhaineann nó a ghabhann leis na tailte sin, beidh siad arna ndílsiú don Choimisiún, gan aon tíolacadh ná sannadh, go feadh an eastáit nó an leasa go léir sa chéanna a bhí, díreach roimh an lá bunaithe, dílsithe don chomhlacht díscailte lena mbaineann, ach sin faoi réir na n-iontaobhas agus na gothromas go léir a dhéanann difear do na tailte agus a bheidh fós ar marthain agus inchomhlíonta.
- (2) Ar an lá bunaithe, an mhaoin go léir (seachas talamh), lena n-áirítear ábhair i gcaingean, a bhí, díreach roimh an lá sin, dílsithe do chomhlacht díscailte, beidh sí arna dílsiú don Choimisiún gan aon sannadh.

- (3) Maidir le gach ábhar i gcaingean a dhílsítear don Choimisiún de bhua *fho-alt (2)*, féadfaidh an Coimisiún, amhail ar an agus ón lá bunaithe, agra a dhéanamh ina leith, é a ghnóthú nó a fhorfheidhmiú ina ainm féin agus ní gá don Choimisiún, ná don chomhlacht díscailte lena mbaineann, fógra faoin dílsiú a dhéantar leis an bhfo-alt sin a thabhairt d'aon duine atá faoi cheangal ag an ábhar i gcaingean.

Ceartha agus dliteanas a aistriú agus buanú léasanna, ceadúnas agus ceadanna arna ndéonú ag comhlacht díscailte

47. (1) Gach ceart agus dliteanas de chuid comhlachta dhíscailte a bhí ar marthain díreach roimh an lá bunaithe agus a thig de bhua aon chonartha nó aon ghealltanais (sainráite nó intuigthe), beidh sé arna aistriú chuig an gCoimisiún an lá sin.
- (2) Gach ceart agus dliteanas a aistreofar chuig an gCoimisiún le *fo-alt (1)*, féadfaidh an Coimisiún, an lá bunaithe agus dá éis, agra a dhéanamh ina leith, é a ghnóthú nó a fhorfheidhmiú, nó féadfar an céanna a dhéanamh i gcoinne an Choimisiúin, ina ainm féin, agus ní gá don Choimisiún, ná don chomhlacht díscailte lena mbaineann, fógra i dtaobh an aistrithe sin a thabhairt don duine a n-aistrítear a cheart nó a ceart nó a dhliteanas nó a dliteanas leis an bhfo-alt sin.
- (3) Gach léas, ceadúnas, cead slí nó cead arna dheonú ag comhlacht díscailte i ndáil le talamh nó maoin eile a dhílseofar don Choimisiún leis an Acht seo nó faoi, agus a bheidh i bhfeidhm díreach roimh an lá bunaithe, leanfaidh sé i bhfeidhm amhail is dá mba é an Coimisiún a dheonaigh é.

Dlitéanas i leith cailteanas a tharlóidh roimh an lá bunaithe

48. (1) Déanfar éileamh i leith aon chailteanas nó díobháil a líomhnófar a bheith fulaingthe ag aon duine de dheasca aon cheann d'fheidhmeanna comhlachta dhíscailte a chomhlíonadh roimh an lá bunaithe a thabhairt i gcoinne an Choimisiúin, an lá sin agus dá éis, agus ní i gcoinne an chomhlachta dhíscailte.
- (2) Aon imeachtaí dlí a bheidh ar feitheamh díreach roimh an lá bunaithe agus ar páirtí iontu comhlacht díscailte, leanfar díobh ach an Coimisiún a chur in ionad an chomhlachta dhíscailte lena mbaineann sna himeachtaí, a mhéid a bhaineann siad leis.
- (3) Más rud é, roimh an lá bunaithe, go ndéantar comhaontú idir na páirtithe lena mbaineann mar shocrú ar éileamh lena mbaineann *fo-alt (1)* agus nach bhfuil a chuid téarmaí curtha i ngníomh, nó go bhfuil breithiúnas tugtha in éileamh den sórt sin i bhfabhar duine ach nach bhfuil sé curtha i bhfeidhm, beidh téarmaí an chomhaontaithe nó an bhreithiúnais, de réir mar a bheidh, a mhéid a bheidh siad infhorfheidhmithe i gcoinne comhlacht díscailte, infhorfheidhmithe i gcoinne an Choimisiúin agus ní i gcoinne an chomhlachta dhíscailte lena mbaineann.
- (4) Aon éileamh arna dhéanamh ag comhlacht díscailte nó ba chúí do chomhlacht díscailte a dhéanamh, i leith aon chailteanas nó díobháil a d'eascair as gníomh nó as mainneachtain aon duine roimh an lá bunaithe, measfar gur éileamh é arna dhéanamh ag an gCoimisiún nó is cuí don Choimisiún a dhéanamh agus féadfaidh an Coimisiún é a shaothrú agus agra a dhéanamh ina leith amhail is dá mba é an Coimisiún a d'fhulaing an cailteanas nó an díobháil.

Forálacha de dhroim feidhmeanna, sócmhainní agus dliteanais a aistriú chuig an gCoimisiún

49. (1) Aon ní a thosófar agus nach gcríochnófar roimh an lá bunaithe le húdarás nó faoi údarás comhlachta dhíscaoilte, féadfaidh an Coimisiún, a mhéid a bhainfidh sé le feidhm a aistrítear chuig an gCoimisiún faoi *alt 44*, leanúint ar aghaidh leis nó é a chríochnú an lá bunaithe nó dá éis.
- (2) Gach ionstraim arna déanamh faoi achtachán agus gach doiciméad (lena n-áirítear aon deimhniú) arna dheonú nó arna dhéanamh i gcomhlíonadh feidhme a aistrítear le *halt 44*, beidh éifeacht léi nó leis, más rud é go raibh, agus a mhéid a bhí, an ionstraim nó an doiciméad sin i bhfeidhm díreach roimh an lá bunaithe, an lá sin agus dá éis amhail is dá mba rud é gur dheonaigh nó go ndearna an Coimisiún í nó é.
- (3) Déanfar tagairtí do chomhlacht díscaoilte atá i meabhrán comhlachais nó in airteagail chomhlachais aon chuideachta a fhorléiriú, an lá bunaithe agus dá éis, mar thagairtí don Choimisiún.
- (4) Aon airgead, stoic, scaireanna nó urrúis arna n-aistriú le *halt 46* a bhí, díreach roimh an lá bunaithe, in ainm comhlachta dhíscaoilte, déanfar, ar iarraidh a fháil ón gCoimisiún, iad a aistriú isteach ina ainm féin.
- (5) Beidh deimhniú arna shíniú ag an Aire á rá gur dílsíodh nó, de réir mar a bheidh, nár dílsíodh, aon mhaoin, ceart nó dliteanas don Choimisiún faoi *alt 46* nó *47*, ina fhianaise leormhaith, mura suítear a mhalairt, ar an bhfíoras a bheidh deimhnithe amhlaidh chun gach críche.

Cuntais chríochnaitheacha agus tuarascáil bhliantúil chríochnaitheach comhlachta dhíscaoilte

50. (1) Déanfaidh an Coimisiún, i leith na tréimhse a shonraítear faoi *fho-alt (3)*, cuntais chríochnaitheacha gach comhlachta dhíscaoilte a ullmhú.
- (2) Cuirfidh an Coimisiún na cuntais chríochnaitheacha faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena n-íniúchadh tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis an lae bunaithe, agus, díreach tar éis an iniúchta, déanfar cóip den chuntas mar aon le cóip de thuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar na cuntais, a thíolacadh don Aire agus cuirfidh an tAire faoi deara, a luaithe agus is féidir tar éis iad a thíolacadh amhlaidh, cóipeanna den chéanna a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.
- (3) Chun críocha *fho-alt (1)*, féadfaidh an tAire tréimhse a shonrú is faide nó is giorra ná bliain airgeadais de chuid an chomhlachta dhíscaoilte lena mbaineann.
- (4) Déanfaidh an Coimisiún an tuarascáil bhliantúil chríochnaitheach i gcomhair comhlacht díscaoilte a ullmhú agus an tuarascáil a chur faoi bhráid an Aire tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis an lae bunaithe.
- (5) Beidh feidhm ag *alt 28* fairis na modhnuithe is gá i ndáil le tuarascáil bhliantúil a ullmhófar faoin alt seo.

Cosaint maidir le scéimeanna áirithe

51. (1) Aon scéim a d'ullmhaigh comhlacht díscailte faoi aon achtachán agus a bhí i bhfeidhm díreach roimh an lá bunaithe, leanfaidh sí i bhfeidhm an lá sin agus dá éis.
- (2) Aon scéim faoi aon achtachán a d'athraigh comhlacht díscailte agus a bhí i bhfeidhm díreach roimh an lá bunaithe, leanfaidh sí i bhfeidhm an lá sin agus dá éis arna hathrú amhlaidh.
- (3) D'fhonn amhras a sheachaint, féadfaidh an Coimisiún scéim lena mbaineann an t-alt seo a leasú nó a chúlghairm faoi réim agus de réir an achtacháin faoinar ullmhaíodh an scéim.

CUID 5

LEASÚ AR AN ACHT FÁN gCOINBHINSIÚN EORPACH UM CHEARTA AN DUINE, 2003

Míniú chun críocha na Coda seo

52. ciallaíonn “Acht 2003” an tAcht fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, 2003.

Leasú ar alt 1 d’Acht 2003

53. Leasaítear alt 1 d’Acht 2003—

- (a) tríd an míniú seo a leanas a chur in ionad an mhínithe ar “an Coinbhinsiún”:

“ciallaíonn ‘Coinbhinsiún’ an Coinbhinsiún chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint arna dhéanamh sa Róimh an 4ú lá de Shamhain, 1950 (a bhfuil an téacs de, sa Bhéarla, leagtha amach mar áis tagartha i Sceideal 1 (arna leasú le *halt 55 den Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*) a ghabhann leis an Acht seo), arna leasú—

- (a) le Prótacal Uimh. 11 arna dhéanamh i Strasbourg an 11ú lá de Bhealtaine, 1994, agus

- (b) le Prótacal Uimh. 14 arna dhéanamh i Strasbourg an 13ú lá de Bhealtaine, 2004,”

agus

- (b) sa mhíniú ar “forálacha an Choinbhinsiúin”—

- (i) tríd an mír seo a leanas a chur isteach i ndiaidh mhír (d):

“(e) Prótacal Uimh. 13 a ghabhann leis an gCoinbhinsiún, a bhaineann le deireadh a chur le pionós an bháis i ngach cúinse arna dhéanamh in Vilnias an 3ú lá de Bhealtaine, 2002,”

agus

- (ii) trí “Sceidil 2, 3, 4, 5 agus 6 (arna chur isteach le *halt 55* den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*), faoi seach, a ghabhann leis an Acht seo;” a chur in ionad “Sceidil 2, 3, 4 agus 5, faoi seach, a ghabhann leis an Acht seo;”.

Ceart infhorfheidhmithe chun cúitimh gan a bheith ann ach amháin a mhéid a cheanglaítear le hAirteagal 5(5) den Choinbhinsiún

54. Leasaítear Acht 2003 tríd an alt seo a leanas a chur isteach i ndiaidh alt 3:

“3A. (1) Aon duine (dá ngairtear ‘duine dá ndéantar difear’ san alt seo) arb ina leith atá cinneadh déanta ag an gCúirt go ndearnadh a shaoirse nó a saoirse a bhaint de nó di go neamhdhleathach de thoradh gníomh breithiúnach, féadfaidh sé nó sí imeachtaí a thionscnamh sa Chúirt Chuarda chun cúiteamh a ghnóthú as aon chaillteanas, díobháil nó damáiste a bhain dó nó di de thoradh an ghnímh bhreithiúnaigh sin agus féadfaidh an Chúirt Chuarda cibé damáistí (más ann) is cuí léi a dhámhachtain don duine.

(2) Ní bheidh ábhar caingne ann faoin alt seo ach amháin—

(a) in aghaidh na hÉireann, agus

(b) in aghaidh an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe,

agus ní ceadmhach aon chúirt ná aon chomhalta den bhreithiúnacht a nascadh in aon chaingean den sórt sin.

(3) In aon imeachtaí faoin alt seo—

(a) ní dhéanfaidh an Chúirt Chuarda an duine dá ndéantar difear a chúiteamh, ach amháin a mhéid a cheanglaítear le hAirteagal 5(5) den Choinbhinsiún agus ansin a mhéid amháin a bhain díobháil, cailteanas nó damáiste iarbhír dó nó di, agus

(b) déanfaidh an Chúirt Chuarda, le linn di cinneadh a dhéanamh i dtaobh cad é an cúiteamh (más ann) a dhámhfaidh sí don duine dá ndéantar difear, aird a thabhairt ar na prionsabail agus ar an gcleachtas a chuireann an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine i bhfeidhm i ndáil le sásamh cóir a thabhairt do pháirtí díobháilithe faoi Airteagal 41 den Choinbhinsiún.

(4) An cúiteamh is inghnóthaithe faoin alt seo sa Chúirt Chuarda, ní mó é ná an méid a bheidh arna fhorordú, de thuras na huair le dlí, mar theorainn dhlínse na cúirte sin i dtort.

(5) (a) Tionscnófar imeachtaí faoin alt seo tráth nach déanaí ná 1 bhliain ó dháta an chinnidh ón gCúirt dá dtagraítear i bhfo-alt (1).

(b) Féadfar an tréimhse dá dtagraítear i mír (a) a fhadú le hordú arna dhéanamh ag an gCúirt Chuarda má mheasann sí gur cuí déanamh amhlaidh ar mhaithe leis an gceartas.

(6) Ní oibreoidh aon ní san alt seo chun difear a dhéanamh—

(a) do neamhspleáchas breithimh i gcomhlíonadh a fheidhmeanna breithiúnacha nó a feidhmeanna breithiúnacha, nó

(b) d'aon achtachán nó riail dlí a bhaineann leis an díolúine ó agra atá ag breithiúna.

(7) Maidir leis an dlínse a thugtar don Chúirt Chuarda leis an alt seo, féadfaidh breitheamh den chúirt sin a bheidh sannta don chuaird ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine dá ndéantar difear nó ina seolann sé nó sí aon ghairm, gnó nó slí bheatha, í a fheidhmiú.

(8) San alt seo—

folaíonn ‘gníomh’, i ndáil le gníomh breithiúnach, neamhghníomh;

ciallaíonn ‘Cúirt’ an Ard-Chúirt nó an Chúirt Uachtarach, de réir mar a bheidh;

ciallaíonn ‘gníomh breithiúnach’ gníomh de chuid cúirte arna dhéanamh de mheon macánta ach thar dlínse agus folaíonn sé gníomh arna dhéanamh de réir teoracha ó bhreitheamh nó thar ceann breithimh.”.

Téacs an Choinbhinsiúin chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint

55. Leasaítear Acht 2003—

(a) tríd an téacs a leagtar amach i *Sceideal 3* a chur in ionad *Sceideal 1* a ghabhann leis an Acht sin, agus

(b) tríd an téacs a leagtar amach i *Sceideal 4* a chur isteach mar *Sceideal 6* a ghabhann leis an Acht sin.

[2014.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus [Uimh. 25.]
Comhionannas, 2014.*

SCEIDEAL 1

Alt 7

AISGHAIRM

Uimhir agus bliain	Gearrtheideal	Méid na haisghairme
Uimh. 21 de 1998	An tAcht um Chomhionannas Fostaíochta, 1998	Codanna V agus VI
Uimh. 8 de 2000	An tAcht um Stádas Comhionann, 2000	Cuid IV
Uimh. 9 de 2000	Acht an Choimisiúin um Chearta an Duine, 2000	An tAcht iomlán

SCEIDEAL 2

Alt 35

FIOSRÚCHÁIN

Fianaise a thabhairt go príobháideach i gcoitinne

1. (1) Déanfaidh an Coimisiún a fhiosrúchán a sheoladh go príobháideach mura rud é—
 - (a) go n-iarrfaidh finné go n-éistfear a fhianaise nó a fianaise uile nó cuid di go poiblí agus go ngéillfidh an Coimisiún don iarraidh sin, nó
 - (b) gur deimhin leis an gCoimisiún gurb inmhianaithe ar mhaithe leis an bhfiosrúchán agus le nósanna imeachta córa, araon, fianaise uile finné nó cuid di a éisteacht go poiblí.
- (2) I gcás go n-éistfear fianaise finné go príobháideach—
 - (a) féadfaidh an Coimisiún ordacháin a thabhairt maidir leis na daoine a fhéadfaidh a bheith i láthair le linn an fhianaise a éisteacht,
 - (b) ní fhéadfaidh ionadaithe dlíthiúla daoine seachas an finné a bheith i láthair ach amháin—
 - (i) más deimhin leis an gCoimisiún go mbeadh sé ag teacht le críocha an fhiosrúcháin agus go mbeadh sé ar mhaithe le nósanna imeachta córa iad a bheith i láthair, agus
 - (ii) má ordaíonn an Coimisiún go gceadófaí dóibh a bheith i láthair,
 - (c) ní fhéadfaidh aon duine an finné a chroscheistiú nó ní fhéadfar an finné a chroscheistiú thar ceann aon duine ach amháin má ordaíonn an Coimisiún amhlaidh, agus
 - (d) féadfaidh aon chomhalta den Choimisiún, de bhriathar béil nó ar agarcheisteanna i scríbhinn, an finné a cheistiú i dtaobh a fhianaise nó a fianaise.
- (3) Ní dhéanfaidh duine (lena n-áirítear comhalta den Choimisiún) aon fhianaise arna tabhairt, nó lánas aon doiciméid arna thabhairt ar aird, ag finné le linn dó nó di fianaise a thabhairt go príobháideach a nochtadh nó a fhoilsiú, ach amháin—
 - (a) mar a ordóidh cúirt,
 - (b) a mhéid is gá chun críocha *mhír 2*, nó
 - (c) a mhéid is gá thairis sin ar mhaithe le nósanna imeachta córa ná ansin féin ach le toiliú i scríbhinn ón gCoimisiún.
- (4) Ní oibreoidh *fomhír (3)* chun toirmeasc a chur ar aon fhíorais arna suíomh ag an gCoimisiún ar bhonn fianaise arna glacadh go príobháideach a fhoilsiú i dtuarascáil faoin Acht seo.
- (5) Aon duine a sháróidh *fomhír (3)* beidh sé nó sí ciontach i gcion.

Nochtfaidh an Coimisiún substaint fianaise d'fhinnéithe

2. (1) Faoi réir *fhomhír (2)*, nochtfaidh an Coimisiún do dhuine—

- (a) a n-ordófar dó nó di freastal mar fhinné os comhair an Choimisiúin,
- (b) a fhreastalóidh go saorálach chun fianaise a thabhairt don Choimisiún, nó
- (c) arb ina thaobh nó ina taobh a thabharfar fianaise don Choimisiún,

substaint aon fhianaise ina sheilbh ar chóir, ina thuairim, go mba fheasach don duine í chun críocha na fianaise a fhéadfaidh an duine sin a thabhairt nó a bheidh tugtha ag an duine sin don Choimisiún.

(2) Ní cheanglaítear le *fomhír (1)* foinse aon fhianaise arna tabhairt nó aon doiciméid arna thabhairt ar aird ag finné le linn dó nó di fianaise a thabhairt go príobháideach faoi *mhír 1* a nochtadh, mura measfaidh an Coimisiún gur cheart, ag féachaint do chríocha an fhiosrúcháin nó ar mhaithe le nósanna imeachta córa, an fhoinsé a nochtadh.

(3) Tabharfaidh an Coimisiún deis do dhuine dá nochtfaidh sé substaint fianaise faoi *fhomhír (1)* trácht ar an bhfianaise trí aighneachtaí i scríbhinn nó ó bhéal.

Dualgas cumhachtaí an Choimisiúin etc. a chur in iúl d'fhinnéithe

3. (1) Sula dtabharfaidh duine fianaise don Choimisiún, cibé acu go saorálach nó ar é a ordú dó nó di déanamh amhlaidh, tabharfaidh an Coimisiún ráiteas i scríbhinn don duine—

- (a) ina sonrúfar cumhachtaí an Choimisiúin faoi *mhíreanna 6, 7 agus 14*, agus
- (b) ina gcuirfear in iúl don duine go bhféadfaidh an Coimisiún, mura gcomhoibreoidh sé nó sí go saorálach leis an gCoimisiún nó má tharraingíonn sé nó sí siar comhoibriú, aon cheann de na cumhachtaí sin a fheidhmiú de réir mar a mheasfaidh sé is gá.

(2) Mura mbeidh aon ionadaí dlíthiúil i láthair chun comhairle a thabhairt d'fhinné, déanfaidh an Coimisiún a chearta agus a oibleagáidí dlíthiúla nó a cearta agus a hoibleagáidí dlíthiúla le linn dó nó di fianaise a thabhairt faoi mhionn nó faoi dhearbhasc a chur in iúl don fhinné.

(3) Féadfaidh aon chomhalta den Choimisiún na dualgais a fhorchuirtear ar an gCoimisiún faoin mír seo a chomhlíonadh.

Cumhacht chun daoine a chur faoi mhionn, etc.

4. (1) Aon fhinné a fhreastalóidh os comhair an Choimisiúin chun fianaise a thabhairt, féadfar a cheangal air nó uirthi fianaise a thabhairt faoi mhionn nó faoi dhearbhasc.

(2) Féadfaidh aon chomhalta den Choimisiún aon daoine a chur faoi mhionn, nó aon dearbhaise a ghlacadh, is gá chun críocha fiosrúcháin.

Bunóidh nó glacfaidh an Coimisiún rialacha agus nósanna imeachta

5. (1) Féadfaidh an Coimisiún, ag féachaint don ghá atá ann nósanna imeachta córa a urramú, rialacha agus nósanna imeachta a bhunú nó a ghlacadh—
 - (a) chun fianaise a ghlacadh agus a thaifeadadh, agus
 - (b) chun aighneachtaí a ghlacadh.
- (2) Féadfar, i rialacha agus i nósanna imeachta an Choimisiúin, i measc rudaí eile, an fhoirm a shonrú ina bhféadfaidh sé, agus an modh ar a bhféadfaidh sé, fianaise nó aighneachtaí a ghlacadh.
- (3) Déanfaidh an Coimisiún cóipeanna dá rialacha agus dá nósanna imeachta a chur ar fáil do dhaoine ar dóigh go ndéanfaidh siad difear dóibh.

Cumhachtaí a bhaineann le finnítithe agus doiciméid

6. (1) Chun críocha fiosrúcháin, féadfaidh an Coimisiún aon cheann nó gach ceann acu seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) a ordú i scríbhinn d'aon duine freastal os comhair an Choimisiúin ar dháta agus in áit agus ar thráth a bheidh sonraithe san ordachán agus fianaise a thabhairt ann agus aon doiciméad a bheidh i seilbh nó faoi chumhacht an duine agus a bheidh sonraithe san ordachán a thabhairt ar aird;
 - (b) a ordú d'fhinné ceisteanna a fhreagairt a chreidfidh sé is iomchuí maidir le ní is ábhar don fhiosrúchán;
 - (c) finné a cheistiú faoi mhionn nó faoi dhearbhasc nó trí dhearbhuí reachtúil nó agarcheisteanna i scríbhinn a úsáid;
 - (d) aon fhinné a cheistiú nó a chroscheistiú a mhéid is cuí leis an gCoimisiún d'fhonn faisnéis a fháil is iomchuí maidir le ní is ábhar don fhiosrúchán;
 - (e) a ordú d'fhinné aon doiciméad a thabhairt ar aird don Choimisiún atá ina sheilbh nó ina seilbh nó faoina chumhacht nó faoina cumhacht agus a bheidh sonraithe san ordachán;
 - (f) a ordú i scríbhinn d'aon duine—
 - (i) liosta a sholáthar don Choimisiún, arna fhíorú le mionnscríbhinn, ina nochtfar an uile dhoiciméad i seilbh nó faoi chumhacht an duine a bhaineann le ní is ábhar don fhiosrúchán, agus
 - (ii) aon doiciméid de na doiciméid liostaithe a ndéanann an duine agóid i gcoinne iad a thabhairt ar aird don Choimisiún a shonrú sa mhionnscríbhinn mar aon le bonn na hagóide;
 - (g) a ordú i scríbhinn d'aon duine aon doiciméad atá i seilbh nó faoi chumhacht an duine agus atá sonraithe san ordachán a chur chuig an gCoimisiún;
 - (h) aon ordacháin eile a thabhairt is dealraitheach don Choimisiún a bheith réasúnach.

- (2) Féadfaidh aon chomhalta den Choimisiún cumhachtaí an Choimisiúin faoi *fhomhír (1)* a fheidhmiú.
- (3) Aon duine a fhreastalóidh, cibé acu go saorálach nó ar shlí eile, os comhair an Choimisiúin, beidh sé nó sí i dteideal go n-íocfaidh an Coimisiún leis nó léi cibé méid i leith na gcaiteachas a ghabhfaidh lena fhreastal nó lena freastal a chinnfear de réir treoirlínte arna n-ullmhú ag an gCoimisiún i gcomhairle leis an Aire, le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.
- (4) Beidh feidhm, fara aon mhodhnuithe is gá, ag na rialacha cúirte a bhaineann le doiciméid a fhollasú in imeachtaí san Ard-Chúirt i ndáil le doiciméid a nochtadh faoi *fhomhír (1)(f)*.
- (5) I gcás nach gcomhlíonfaidh duine ordachán arna thabhairt ag an gCoimisiún faoin mír seo, féadfaidh an Coimisiún iarratas a dhéanamh chun na hArd-Chúirte de réir *mhír 11*.
- (6) Aon duine a mhainneoidh, gan leithscéal réasúnach, ordachán faoi *fhomhír (1)(a)* freastal os comhair an Choimisiúin a chomhlíonadh beidh sé nó sí ciontach i gcion.
- (7) Maidir le mainneachtain ag duine ordachán faoi *fhomhír (1)(a)* a chomhlíonadh—
 - (a) féadfar í a phionósú mar dhíspeagadh de dhroim iarratas faoi *mhír 11* cé go bhféadfaí í a phionósú mar chion, agus
 - (b) féadfar í a phionósú mar chion cé go bhféadfaí í a phionósú mar dhíspeagadh, ach ní dhlífeair an duine a phionósú faoi dhó.
- (8) I *bhfomhír (3)*, ní fholaíonn “caiteachais” aon chostais dhlíthiúla.

Cumhachtaí a ordú do dhaoine áirithe costais a íoc

7. (1) Más rud é—
 - (a) de thoradh mainneachtain ag duine, gan leithscéal réasúnach, ordachán faoi *mhír 6* a chomhlíonadh, nó
 - (b) de thoradh duine do chur treampán ar fhiosrúchán ar shlí eile,go dtabhóidh an Coimisiún costais nach dtabhódh sé thairis sin, féadfaidh sé, i scríbhinn, a ordú don duine na costais sin, lena n-áirítear costais dhlíthiúla arna bhfómhas ag Máistir Fómhais de chuid na hArd-Chúirte agus costais a thig as aon mhoill leis an bhfiosrúchán a thabhairt chun críche, a íoc leis an gCoimisiún.
- (2) Más rud é go ndéanfar dochar d’aon duine a fhreastalóidh os comhair an Choimisiúin nó a thabharfaidh fianaise don Choimisiún de thoradh gníomh nó neamhghníomh dá dtagraítear i *bhfomhír (1)*, féadfaidh an Coimisiún—
 - (a) ar a thionscnamh féin, nó
 - (b) ar iarraidh a fháil ón duine a ndearnadh dochar dó nó di,a ordú don duine arb é a ghníomh nó a gníomh nó a neamhghníomh a raibh an toradh sin air iomlán aon chostas nó cuid d’aon chostais (lena n-áirítear costais

dhlíthiúla arna bhfómhas ag Máistir Fómhais de chuid na hArd-Chúirte) a thabhaigh an duine a ndearnadh dochar dó nó di de thoradh an ghnímh nó an neamhghnímh a íoc leis nó léi.

- (3) Ní bheidh éifeacht le hordachán ón gCoimisiún costais a íoc faoi *fhomhír (1)* nó *(2)* go dtí go mbeidh sé daingnithe ag an Ard-Chúirt ar iarratas chuici ón gCoimisiún.
- (4) Ar iarratas a fháil ar ordú faoi *fhomhír (3)*, féadfaidh an Ard-Chúirt—
 - (a) ordú a dhéanamh lena ndaingneofar an t-ordachán fara modhnú nó gan mhodhnú, nó
 - (b) diúltú ordú den sórt sin a dhéanamh.
- (5) Faoi réir *fhomhír (3)*, aon suim is iníoctha de bhun ordachán faoin mír seo féadfar í a ghnóthú mar fhiach conartha shimplí in aon chúirt dlínse inniúla.
- (6) Féadfar a ordú do dhuine costais a íoc faoin mír seo cé go bhfuil an gníomh nó an neamhghníomh ar dá thoradh a rinneadh an t-ordachán inphionóis mar dhíspeagadh nó mar chion faoin Acht seo, agus ní choisceann an t-ordachán an duine a phionósú mar gheall ar dhíspeagadh ná imeachtaí a thabhairt i leith an chiona.

Is cion é ráiteas bréagach a dhéanamh

8. Aon duine a dhéanfaidh, le linn fianaise a thabhairt de bhun fiosrúcháin, ráiteas a thabhairt atá ábhartha san fhiosrúchán lena mbaineann agus is eol don duine a bheith bréagach nó nach gcreideann sé nó sí a bheith fíor, beidh sé nó sí ciontach i gcion.

Ní bheidh fianaise a thabharfar don Choimisiún inghlactha in imeachtaí áirithe

9. Níl aon cheann díobh seo a leanas inghlactha mar fhianaise in aghaidh duine in aon imeachtaí coiriúla nó in aon imeachtaí eile, seachas in imeachtaí mar gheall ar chion faoi *mhír 8*:
 - (a) ráiteas nó admháil a rinne an duine leis an gCoimisiún;
 - (b) doiciméad a tugadh don Choimisiún nó a cuireadh chuige de bhun ordachán ón gCoimisiún don duine nó iarraidh ón gCoimisiún air nó uirthi;
 - (c) doiciméad a sonraíodh i mionnscribhinn doiciméad a rinne an duine agus a tugadh don Choimisiún de bhun ordachán nó iarraidh ón gCoimisiún.

Pribhléidí agus díolúintí finnétithe

10. Aon duine a thabharfaidh fianaise don Choimisiún nó a thabharfaidh doiciméid ar aird don Choimisiún nó a chuirfidh doiciméid chuig an gCoimisiún de réir mar a ordóidh an Coimisiún—
 - (a) beidh na díolúintí agus na pribhléidí céanna aige nó aici i leith na fianaise nó na ndoiciméad sin, agus
 - (b) beidh sé nó sí, de bhreis ar na pionóis dá bhforáiltear leis an Acht seo, faoi réir na ndliteanas céanna,
 a bheadh ag finné, agus a mbeadh finné faoina réir, in imeachtaí san Ard-Chúirt.

Iarratas chun na cúirte i gcás mainneachtain ceanglais áirithe a chomhlíonadh

11. (1) Más dealraitheach don Choimisiún gur mhainnigh duine ordachán faoi *mhír 6* a chomhlíonadh, féadfaidh an Coimisiún iarratas a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar ordú á cheangal ar an duine an ceanglas a chomhlíonadh.
- (2) Ar iarratas a fháil faoi *fhomhír (1)*, féadfaidh an Ard-Chúirt, más deimhin léi gur mhainnigh an duine lena mbaineann an ceanglas lena mbaineann a chomhlíonadh, an t-ordú a dhéanamh á ordú don duine sin an ceanglas a chomhlíonadh murab é tuairim na Cúirte go n-airbheartaíonn an ceanglas atá i gceist a cheangal ar an duine lena mbaineann—
 - (a) doiciméad nó rud a thabhairt ar aird, nó
 - (b) faisnéis a thabhairt,arb ina leith atá an duine i dteideal pribhléid ghairmiúil dlí a éileamh, agus sa chás sin cuirfidh sí an ceanglas ar ceal.

Treoirínite a bhaineann le costais dhlíthiúla a thabhóidh finnétithe de riachtanas a ghnóthú

12. (1) Le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus tar éis dul i gcomhairle leis an gCoimisiún, ullmhóidh an tAire treoirínite ginearálta (dá ngairtear “treoirínite maidir le costais dhlíthiúla” san Acht seo) maidir leis an gCoimisiún d’íoc le finnétithe costais dhlíthiúla a thabhóidh siad de riachtanas i dtaca le fiosrúchán.
- (2) Chun críocha na míre seo agus *mhír 13*, tabhaíonn finné costais dhlíthiúla de riachtanas i dtaca le fiosrúchán ag an gCoimisiún más rud é—
 - (a) go gcaitear amhras ar dhea-chlú nó ar dhea-iompar an fhinné le haon fhianaise arna glacadh ag an gCoimisiún, nó
 - (b) go bhfuil baol ann go gcuirfead cearta pearsanta nó maoine eile de chuid an fhinné i gcontúirt de thoradh aon fhianaise arna glacadh ag an gCoimisiún.
- (3) Féadfaidh na treoirínite maidir le costais dhlíthiúla—
 - (a) srian a chur leis na cineálacha seirbhísí nó táillí dlíthiúla a bhféadfar íocaíocht a dhéanamh ina leith, agus
 - (b) teorainn a chur thairis sin (lena n-áirítear trí uasmhéideanna a shonrú) lena mhéid a fhéadfar costais dhlíthiúla a íoc.
- (4) Sula dtabharfar fianaise don Choimisiún, tabharfaidh an Coimisiún cóip de na treoirínite maidir le costais dhlíthiúla arna n-ullmhú ag an Aire don fhinné.

Iarrataí ar chostais a ghnóthú

13. (1) Féadfaidh an Coimisiún, más deimhin dó i dtaobh na nithe a shonraítear i *bhfomhír (2)*, na costais dhlíthiúla go léir nó cuid díobh a thabhóidh finné de riachtanas i dtaca lena fhiosrúchán a íoc de réir mar a chomhaontófar idir an Coimisiún agus an duine sin nó, cheal comhaontú, cibé costais a fhómhasfaidh Máistir Fómhais de chuid na hArd-Chúirte.

- (2) Déanfaidh an Coimisiún deimhin den mhéid seo a leanas—
- (a) gur tabhaíodh na costais dhlíthiúla de riachtanas,
 - (b) gur réasúnach leibhéal agus méid na gcostas sin, agus
 - (c) go dtagann an íocaíocht faoi réim na dtreoirlínte maidir le costais dhlíthiúla.
- (3) D'fhonn na nithe a shonraítear i *bhfomhír (2)* a dheimhniú dó féin, breithneoidh an Coimisiún na tosca iomchuí go léir, lena n-áirítear—
- (a) cineál, castacht agus méid na fianaise a thug an finné don Choimisiún,
 - (b) cineál, castacht agus méid aon doiciméad nó liosta doiciméad a sholáthair an finné don Choimisiún,
 - (c) cibé acu ba go príobháideach nó go poiblí a thug an finné fianaise nó a tugadh fianaise i ndáil leis an bhfinné,
 - (d) cibé acu a chroscheistigh daoine eile an finné nó a croscheistíodh an finné thar ceann daoine eile,
 - (e) an ndearna an finné aon mhainneachtain mhíchuí comhoibriú leis an gCoimisiún ina fhiosrúchán agus, má rinne, méid na mainneachtana sin, agus
 - (f) aon iarmhairtí a d'fhéadfadh a bheith ann don fhinné ag eascairt as foilsiú thuarascáil an Choimisiúin.
- (4) Tar éis don Choimisiún na tosca iomchuí go léir a bhreithniú, féadfaidh sé a ordú i scríbhinn go n-íocfar le finné méid is lú ná an t-uasmhéid dá bhforáiltear sna treoirlínte maidir le costais dhlíthiúla.
- (5) Más rud é, maidir le finné a thabhaigh caiteachais substaintiúla (seachas costais dhlíthiúla) de dheasca na nithe seo a leanas—
- (a) cineál, méid nó suíomh na ndoiciméad arna dtabhairt ar aird ag an bhfinné,
 - (b) an suíomh lasmuigh den Stát ónar thaistil an finné chun freastal os comhair an Choimisiúin, nó
 - (c) aon toisc eile nach bhfuil faoi rialú an fhinné,
- go n-iarrfaidh sé nó sí go n-íocfar na costais sin go léir nó cuid díobh, féadfaidh an Coimisiún, ar bheith deimhin dó go raibh siad riachtanach sna himthosca, a ordú i scríbhinn go n-íocfaidh sé cibé méid de na caiteachais a mheasfaidh sé is réasúnach agus a chomhaontófar idir an Coimisiún agus an duine sin nó, cheal comhaontú, cibé costais a fhómhasfaidh Máistir Fómhais de chuid na hArd-Chúirte.
- (6) Síneoidh comhalta den Choimisiún ordachán i scríbhinn ón gCoimisiún.

Cumhachtaí eile a bhaineann le fiosrúcháin

14. (1) Ar iarratas chuige sin ó chomhalta d'fhoireann an Choimisiúin chun na Cúirte Dúiche, féadfaidh breitheamh den Chúirt Dúiche, más deimhin leis nó léi go bhfuil forais réasúnacha ann chun a chreidiúint go ndearnadh mainneachtain

ceanglas faoi *mhír 6* a chomhlíonadh maidir le haon doiciméid nó rudaí agus go bhfuil na doiciméid nó na rudaí sin in aon áitreabh (lena n-áirítear teaghais), barántas a eisiúint á údarú don duine a bheidh ainmnithe ar an mbarántas, agus cibé comhaltaí d'fhoireann an Choimisiúin nó comhaltaí den Gharda Síochána is gá in éineacht leis nó léi, aon tráth nó tráthanna laistigh de mhí amháin tar éis dháta eisiúna an bharántais—

- (a) dul isteach san áitreabh (trí fhorneart réasúnach a úsáid más gá),
 - (b) an t-áitreabh a chuardach agus na leabhair, na doiciméid, na taifid nó na rudaí go léir ar dealraitheach gurb iad na doiciméid nó na rudaí is ábhar do cheanglas faoi *mhír 6(1)(f)* a iniúchadh agus seilbh a ghlacadh orthu, agus
 - (c) gach beart is gá a dhéanamh chun a chinntiú go gcaomhnófar na doiciméid nó na rudaí sin agus nach gcuirfear isteach orthu.
- (2) Faoi réir *fhomhír (3)*, féadfar aon doiciméid nó rudaí a mbeidh seilbh glactha orthu de réir barántas faoin mír seo a choimeád go dtí go gcuirfidh an Coimisiún an fiosrúchán i gcrích.
- (3) Más rud é, laistigh den tréimhse a shonraítear i *bhfomhír (2)*, go dtionscnófar imeachtaí i leith ciona in aghaidh aon duine agus go mbeidh gá, chun críocha na n-imeachtaí sin, le doiciméid nó rudaí eile a mbeidh seilbh glactha orthu de réir barántas faoin mír seo féadfar na doiciméid nó na rudaí sin a choinneáil go dtí go ndéanfar breithiúnas críochnaitheach a thaifeadadh sna himeachtaí sin.
- (4) Aon duine a chuireann bac nó treampán ar chomhalta d'fhoireann an Choimisiúin nó ar chomhalta den Gharda Síochána agus é nó í ag feidhmiú cumhacht a thugtar dó nó di le barántas faoin mír seo nó a chuireann cosc ar an bhfeidhmiú ag an gcomhalta den fhoireann nó ag an gcomhalta den Gharda Síochána, de réir mar a bheidh, beidh sé nó sí ciontach i gcion.

Tuarascálacha a eascróidh as fiosrúchán

15. (1) Féadfaidh an Coimisiún, agus, má iarrann an tAire air é, déanfaidh sé, tuarascálacha eatramhacha a thabhairt don Aire i gcúrsa a fhiosrúcháin faoi *alt 35*.
- (2) Ar an bhfiosrúchán a chur i gcrích, déanfaidh an Coimisiún—
- (a) tuarascáil scríofa a ullmhú, bunaithe ar an bhfianaise arna glacadh aige, ina dtabharfar na fíorais arna suíomh aige i ndáil leis an bhfiosrúchán,
 - (b) cibé moltaí is cúí leis a dhéanamh, agus
 - (c) an tuarascáil a thabhairt don Aire.
- (3) Féadfaidh an Coimisiún aon fhianaise a fhágáil ar lár as a thuarascáil, is fianaise lena ndéantar, nó a bhféadfaí le réasún a bheith ag súil go dtiocfaidh di go ndéanfaí, duine a thug fianaise don Choimisiún nó aon duine eile, a chéannú, más rud é, ina thuairim—
- (a) nach ndearnadh an comhthéacs inar céannaíodh an duine a shuíomh go soiléir,

- (b) go bhféadfadh nochtadh na faisnéise dochar a dhéanamh d'aon imeachtaí coiriúla atá ar feitheamh nó ar siúl,
 - (c) nach mbeadh nochtadh na faisnéise ar mhaithe le leas an fhiosrúcháin nó aon fhiosrúcháin dá éis sin, nó
 - (d) nach mbeadh sé ar mhaithe le leas an duine a chéannacht nó a céannacht a phoibliú agus nach mbeadh sé in aghaidh leas an fhiosrúcháin nó aon fhiosrúcháin dá éis sin an fhaisnéis a fhágáil ar lár.
- (4) Sula gcuirfidh an Coimisiún tuarascáil chríochnaitheach nó tuarascáil eatramhach faoi bhráid an Aire, déanfaidh sé dréacht den tuarascáil, nó cuid iomchuí di, a chur chuig aon duine a chéannaítear sa dréacht-tuarascáil nó is féidir a chéannú uathí agus a chur in iúl don duine trí fhógra i scríbhinn go bhféadfaidh sé nó sí aighneachtaí i scríbhinn a dhéanamh chun an Choimisiún laistigh den tréimhse ama a shonraítear san fhógra má chreideann sé nó sí nach ndearna an Coimisiún nósanna imeachta córa a urramú i ndáil leis an duine.
- (5) I gcás go bhfaighidh an Coimisiún aighneachtaí ó dhuine faoi *fhomhír (4)*, beidh aird ag an gCoimisiún ar na haighneachtaí sin agus féadfaidh sé—
- (a) an tuarascáil a leasú,
 - (b) iarratas a dhéanamh chun na Cúirte Cuarda ar ordacháin, nó
 - (c) an tuarascáil a chur faoi bhráid an Aire gan aon leasuithe a dhéanamh.
- (6) Tar éis don Chúirt iarratas a éisteacht faoi *fhomhír (5)*, féadfaidh sí aon ordú a dhéanamh, nó aon ordacháin a thabhairt, is cuí léi, lena n-áirítear ordachán don Choimisiún ceann amháin nó níos mó de na nithe seo a leanas a dhéanamh:
- (a) an dréacht-tuarascáil a chur faoi bhráid an Aire gan aon leasuithe a dhéanamh;
 - (b) deis a thabhairt do dhuine a shonróidh an Chúirt aon fhianaise thabhairt, nó aon aighneacht a dhéanamh, a mheasfaidh sí is gá sula ndéanfar an dréacht-tuarascáil a chríochnú;
 - (c) an dréacht-tuarascáil a chur faoi bhráid an Aire tar éis cibé leasuithe a ordóidh an Chúirt a dhéanamh.
- (7) Sula gcuirfidh an Coimisiún an tuarascáil faoi bhráid an Aire, déanfaidh sé fógra scríofa faoi aon leasuithe arna ndéanamh faoin mír seo a thabhairt d'aon duine a chéannaítear sa tuarascáil nó is féidir a chéannú uathí agus dá ndéanann na leasuithe difear.

Rúndacht dréacht-tuarascálacha

16. (1) Aon duine a fhaigheann dréacht de thuarascáil nó cuid de dhréacht-tuarascáil ón gCoimisiún faoi *mhír 15*, ní nochtfaidh sé nó sí a lánas ná ní sceithfidh sé nó sí ar aon slí gur cuireadh an dréacht nó an chuid den dréacht chuig an duine sin, ach amháin—
- (a) le toiliú scríofa an Choimisiúin roimhe sin, nó
 - (b) a mhéid is gá chun críocha iarratas chun na Cúirte Cuarda.

(2) Aon duine a sháraíonn *fomhír (1)*, beidh sé nó sí ciontach i gcion.

An tuarascáil chríochnaitheach agus tuarascáil eatramhach a fhoilsiú

17. (1) Faoi réir *fhomhír (2)*, cuirfidh an Coimisiún faoi deara go ndéanfar an tuarascáil chríochnaitheach nó tuarascáil eatramhach a fhoilsiú nó a chur ar fáil ar shlí eile agus tabharfaidh sé fógra don phobal gur foilsíodh í nó go bhfuil sí ar fáil.

(2) Má mheasann an Coimisiún go bhféadfaidh foilsiú na tuarascála críochnaithe nó foilsiú tuarascála eatramhaí dochar a dhéanamh d'aon imeachtaí coiriúla atá ar feitheamh nó ar siúl, déanfaidh sé iarratas chun na Cúirte Cuarda ar ordacháin maidir le foilsiú na tuarascála.

(3) Sula gcinnfidh an Chúirt iarratas faoi *fhomhír (2)*, ordóidh sí go dtabharfar fógra do na daoine seo a leanas:

(a) an tArd-Aighne;

(b) an Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí;

(c) aon duine is cosantóir in imeachtaí coiriúla i ndáil le gníomh nó neamhghníomh a luaitear sa tuarascáil nó a bhaineann le haon ní a ndearna an Coimisiún fiosrú faoi agus a luaitear sa tuarascáil.

(4) Ar iarratas faoi *fhomhír (2)* a fháil, féadfaidh an Chúirt Cuarda—

(a) aighneachtaí ó aon duine nó thar ceann aon duine, agus fianaise arna tabhairt ag aon duine nó thar ceann aon duine, a luaitear i *bhfomhír (3)*, a ghlacadh, agus

(b) an t-iarratas a éisteacht go príobháideach má mheasann an Chúirt gur cuí déanamh amhlaidh.

(5) Más rud é, tar éis an t-iarratas a éisteacht, go measfaidh an Chúirt Cuarda go bhféadfaidh foilsiú na tuarascála dochar a dhéanamh d'aon imeachtaí coiriúla, féadfaidh sí a ordú nach ndéanfar an tuarascáil nó cuid shonraithe di a fhoilsiú—

(a) ar feadh tréimhse shonraithe, nó

(b) go dtí go n-ordóidh an Chúirt a mhalairt.

Na doiciméid de chuid an Choimisiúin a bhaineann le fiosrúcháin a bheidh faoi phribhléid iomlán

18. Tá na nithe seo a leanas faoi phribhléid iomlán:

(a) doiciméid de chuid an Choimisiúin (lena n-áirítear a dhréacht-tuarascálacha, a thuarascálacha eatramhacha agus a thuarascálacha críochnaitheacha), cibé áit a bhfoilseofar iad;

(b) doiciméid de chuid chomhaltaí an Choimisiúin a bhaineann leis an gCoimisiún nó lena fheidhmeanna, cibé áit a bhfoilseofar iad;

(c) ráitis arna ndéanamh in aon fhoirm ag comhaltaí den Choimisiún i gcomhlíonadh a bhfeidhmeanna faoin Acht seo agus na ráitis sin cibé áit a bhfoilseofar iad dá éis sin.

[Uimh. 25.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus* [2014.]
Comhionannas, 2014.

SCEIDEAL 3

Alt 55

AN COINBHINSIÚN CHUN CEARTA AN DUINE AGUS SAOIRSÍ BUNÚSACHA A CHOSAINT¹

SCEIDEAL 1

An Coinbhinsiún chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint

An Róimh, 4.XI.1950

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,

Considering the Universal Declaration of Human Rights proclaimed by the General Assembly of the United Nations on 10th December 1948;

Considering that this Declaration aims at securing the universal and effective recognition and observance of the Rights therein declared;

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members and that one of the methods by which that aim is to be pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Reaffirming their profound belief in those fundamental freedoms which are the foundation of justice and peace in the world and are best maintained on the one hand by an effective political democracy and on the other by a common understanding and observance of the human rights upon which they depend;

Being resolved, as the governments of European countries which are like-minded and have a common heritage of political traditions, ideals, freedom and the rule of law, to take the first steps for the collective enforcement of certain of the rights stated in the Universal Declaration,

Have agreed as follows:

Article 1 – Obligation to respect human rights

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention.

¹ Text amended by the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194) as from the date of its entry into force on 1 June 2010. The text of the Convention had been previously amended according to the provisions of Protocol No. 3 (ETS No. 45), which entered into force on 21 September 1970, of Protocol No. 5 (ETS No. 55), which entered into force on 20 December 1971 and of Protocol No. 8 (ETS No. 118), which entered into force on 1 January 1990, and comprised also the text of Protocol No. 2 (ETS No. 44) which, in accordance with Article 5, paragraph 3 thereof, had been an integral part of the Convention since its entry into force on 21 September 1970. All provisions which had been amended or added by these Protocols were replaced by Protocol No. 11 (ETS No. 155), as from the date of its entry into force on 1 November 1998. As from that date, Protocol No. 9 (ETS No. 140), which entered into force on 1 October 1994, was repealed and Protocol No. 10 (ETS no. 146) had lost its purpose.

Section I – Rights and freedoms

Article 2 – Right to life

1 Everyone’s right to life shall be protected by law. No one shall be deprived of his life intentionally save in the execution of a sentence of a court following his conviction of a crime for which this penalty is provided by law.

2 Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in contravention of this article when it results from the use of force which is no more than absolutely necessary:

a in defence of any person from unlawful violence;

b in order to effect a lawful arrest or to prevent the escape of a person lawfully detained;

c in action lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.

Article 3 – Prohibition of torture

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 4 – Prohibition of slavery and forced labour

1 No one shall be held in slavery or servitude.

2 No one shall be required to perform forced or compulsory labour.

3 For the purpose of this article the term “forced or compulsory labour” shall not include:

a any work required to be done in the ordinary course of detention imposed according to the provisions of Article 5 of this Convention or during conditional release from such detention;

b any service of a military character or, in case of conscientious objectors in countries where they are recognised, service exacted instead of compulsory military service;

c any service exacted in case of an emergency or calamity threatening the life or well-being of the community;

d any work or service which forms part of normal civic obligations.

Article 5 – Right to liberty and security

1 Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be deprived of his liberty save in the following cases and in accordance with a procedure prescribed by law:

a the lawful detention of a person after conviction by a competent court;

- b the lawful arrest or detention of a person for non-compliance with the lawful order of a court or in order to secure the fulfilment of any obligation prescribed by law;
 - c the lawful arrest or detention of a person effected for the purpose of bringing him before the competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence or when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence or fleeing after having done so;
 - d the detention of a minor by lawful order for the purpose of educational supervision or his lawful detention for the purpose of bringing him before the competent legal authority;
 - e the lawful detention of persons for the prevention of the spreading of infectious diseases, of persons of unsound mind, alcoholics or drug addicts or vagrants;
 - f the lawful arrest or detention of a person to prevent his effecting an unauthorised entry into the country or of a person against whom action is being taken with a view to deportation or extradition.
- 2 Everyone who is arrested shall be informed promptly, in a language which he understands, of the reasons for his arrest and of any charge against him.
 - 3 Everyone arrested or detained in accordance with the provisions of paragraph 1.c of this article shall be brought promptly before a judge or other officer authorised by law to exercise judicial power and shall be entitled to trial within a reasonable time or to release pending trial. Release may be conditioned by guarantees to appear for trial.
 - 4 Everyone who is deprived of his liberty by arrest or detention shall be entitled to take proceedings by which the lawfulness of his detention shall be decided speedily by a court and his release ordered if the detention is not lawful.
 - 5 Everyone who has been the victim of arrest or detention in contravention of the provisions of this article shall have an enforceable right to compensation.

Article 6 – Right to a fair trial

- 1 In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interests of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.
- 2 Everyone charged with a criminal offence shall be presumed innocent until proved guilty according to law.

3 Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:

- a to be informed promptly, in a language which he understands and in detail, of the nature and cause of the accusation against him;
- b to have adequate time and facilities for the preparation of his defence;
- c to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing or, if he has not sufficient means to pay for legal assistance, to be given it free when the interests of justice so require;
- d to examine or have examined witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;
- e to have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in court.

Article 7 – No punishment without law

- 1 No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission which did not constitute a criminal offence under national or international law at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the criminal offence was committed.
- 2 This article shall not prejudice the trial and punishment of any person for any act or omission which, at the time when it was committed, was criminal according to the general principles of law recognised by civilised nations.

Article 8 – Right to respect for private and family life

- 1 Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.
- 2 There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

Article 9 – Freedom of thought, conscience and religion

- 1 Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief, in worship, teaching, practice and observance.
- 2 Freedom to manifest one's religion or beliefs shall be subject only to such limitations as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interests of public safety, for the protection of public order, health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

Article 10 – Freedom of expression

1 Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers. This article shall not prevent States from requiring the licensing of broadcasting, television or cinema enterprises.

2 The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary

Article 11 – Freedom of assembly and association

1 Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and to freedom of association with others, including the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

2 No restrictions shall be placed on the exercise of these rights other than such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals or for the protection of the rights and freedoms of others. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on the exercise of these rights by members of the armed forces, of the police or of the administration of the State.

Article 12 – Right to marry

Men and women of marriageable age have the right to marry and to found a family, according to the national laws governing the exercise of this right.

Article 13 – Right to an effective remedy

Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.

Article 14 – Prohibition of discrimination

The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Article 15 – Derogation in time of emergency

- 1 In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any High Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Convention to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.
- 2 No derogation from Article 2, except in respect of deaths resulting from lawful acts of war, or from Articles 3, 4 (paragraph 1) and 7 shall be made under this provision.
- 3 Any High Contracting Party availing itself of this right of derogation shall keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures which it has taken and the reasons therefor. It shall also inform the Secretary General of the Council of Europe when such measures have ceased to operate and the provisions of the Convention are again being fully executed.

Article 16 – Restrictions on political activity of aliens

Nothing in Articles 10, 11 and 14 shall be regarded as preventing the High Contracting Parties from imposing restrictions on the political activity of aliens.

Article 17 – Prohibition of abuse of rights

Nothing in this Convention may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein or at their limitation to a greater extent than is provided for in the Convention.

Article 18 – Limitation on use of restrictions on rights

The restrictions permitted under this Convention to the said rights and freedoms shall not be applied for any purpose other than those for which they have been prescribed.

Section II – European Court of Human Rights

Article 19 – Establishment of the Court

To ensure the observance of the engagements undertaken by the High Contracting Parties in the Convention and the Protocols thereto, there shall be set up a European Court of Human Rights, hereinafter referred to as “the Court”. It shall function on a permanent basis.

Article 20 – Number of judges

The Court shall consist of a number of judges equal to that of the High Contracting Parties.

Article 21 – Criteria for office

1 The judges shall be of high moral character and must either possess the qualifications required for appointment to high judicial office or be jurisconsults of recognised competence.

2 The judges shall sit on the Court in their individual capacity.

3 During their term of office the judges shall not engage in any activity which is incompatible with their independence, impartiality or with the demands of a full-time office; all questions arising from the application of this paragraph shall be decided by the Court.

Article 22 – Election of judges¹

The judges shall be elected by the Parliamentary Assembly with respect to each High Contracting Party by a majority of votes cast from a list of three candidates nominated by the High Contracting Party.

Article 23 – Terms of office and dismissal²

1 The judges shall be elected for a period of nine years. They may not be re-elected.

2 The judges shall be elected for a period of nine years. They may not be re-elected.

3 The judges shall hold office until replaced. They shall, however, continue to deal with such cases as they already have under consideration.

4 No judge may be dismissed from office unless the other judges decide by a majority of two-thirds that that judge has ceased to fulfil the required conditions.

Article 24 – Registry and rapporteurs²

1 The Court shall have a registry, the functions and organisation of which shall be laid down in the rules of the Court.

2 When sitting in a single-judge formation, the Court shall be assisted by rapporteurs who shall function under the authority of the President of the Court. They shall form part of the Court's registry.

Article 25 – Plenary Court

The plenary Court shall

a elect its President and one or two Vice-Presidents for a period of three years; they may be re-elected;

b set up Chambers, constituted for a fixed period of time;

c elect the Presidents of the Chambers of the Court; they may be re-elected;

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No.14 (CETS No. 194)

² Article renumbered, heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

² Article renumbered, heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

d adopt the rules of the Court;

e elect the Registrar and one or more Deputy Registrars;

f make any request under Article 26, paragraph 2.

Article 26 – Single-judge formation, committees, Chambers and Grand Chamber²

1 To consider cases brought before it, the Court shall sit in a single-judge formation, in committees of three judges, in Chambers of seven judges and in a Grand Chamber of seventeen judges. The Court's Chambers shall set up committees for a fixed period of time.

2 At the request of the plenary Court, the Committee of Ministers may, by a unanimous decision and for a fixed period, reduce to five the number of judges of the Chambers.

3 When sitting as a single judge, a judge shall not examine any application against the High Contracting Party in respect of which that judge has been elected.

4 There shall sit as an *ex officio* member of the Chamber and the Grand Chamber the judge elected in respect of the High Contracting Party concerned. If there is none or if that judge is unable to sit, a person chosen by the President of the Court from a list submitted in advance by that Party shall sit in the capacity of judge.

5 The Grand Chamber shall also include the President of the Court, the Vice-Presidents, the Presidents of the Chambers and other judges chosen in accordance with the rules of the Court. When a case is referred to the Grand Chamber under Article 43, no judge from the Chamber which rendered the judgment shall sit in the Grand Chamber, with the exception of the President of the Chamber and the judge who sat in respect of the High Contracting Party concerned.

Article 27 – Competence of single judges³

1 A single judge may declare inadmissible or strike out of the Court's list of cases an application submitted under Article 34, where such a decision can be taken without further examination.

2 The decision shall be final.

3 If the single judge does not declare an application inadmissible or strike it out, that judge shall forward it to a committee or to a Chamber for further examination.

² Article renumbered, heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

³ New article according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

Article 28 – Competence of committees⁴

1 In respect of an application submitted under Article 34, a committee may, by a unanimous vote,

a declare it inadmissible or strike it out of its list of cases, where such decision can be taken without further examination; or

b declare it admissible and render at the same time a judgment on the merits, if the underlying question in the case, concerning the interpretation or the application of the Convention or the Protocols thereto, is already the subject of well-established case-law of the Court.

2 Decisions and judgments under paragraph 1 shall be final.

3 If the judge elected in respect of the High Contracting Party concerned is not a member of the committee, the committee may at any stage of the proceedings invite that judge to take the place of one of the members of the committee, having regard to all relevant factors, including whether that Party has contested the application of the procedure under paragraph 1.b.

Article 29 – Decisions by Chambers on admissibility and merits¹

1 If no decision is taken under Article 27 or 28, or no judgment rendered under Article 28, a Chamber shall decide on the admissibility and merits of individual applications submitted under Article 34. The decision on admissibility may be taken separately.

2 A Chamber shall decide on the admissibility and merits of inter-State applications submitted under Article 33. The decision on admissibility shall be taken separately unless the Court, in exceptional cases, decides otherwise.

Article 30 – Relinquishment of jurisdiction to the Grand Chamber

Where a case pending before a Chamber raises a serious question affecting the interpretation of the Convention or the protocols thereto, or where the resolution of a question before the Chamber might have a result inconsistent with a judgment previously delivered by the Court, the Chamber may, at any time before it has rendered its judgment, relinquish jurisdiction in favour of the Grand Chamber, unless one of the parties to the case objects.

Article 31 – Powers of the Grand Chamber

The Grand Chamber shall

a determine applications submitted either under Article 33 or Article 34 when a Chamber has relinquished jurisdiction under Article 30 or when the case has been referred to it under Article 43;

b decide on issues referred to the Court by the Committee of Ministers in accordance with Article 46, paragraph 4; and

⁴ Heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

c consider requests for advisory opinions submitted under Article 47.

Article 32 – Jurisdiction of the Court

1 The jurisdiction of the Court shall extend to all matters concerning the interpretation and application of the Convention and the protocols thereto which are referred to it as provided in Articles 33, 34, 46 and 47.

2 In the event of dispute as to whether the Court has jurisdiction, the Court shall decide.

Article 33 – Inter-State cases

Any High Contracting Party may refer to the Court any alleged breach of the provisions of the Convention and the protocols thereto by another High Contracting Party.

Article 34 – Individual applications

The Court may receive applications from any person, non-governmental organisation or group of individuals claiming to be the victim of a violation by one of the High Contracting Parties of the rights set forth in the Convention or the protocols thereto. The High Contracting Parties undertake not to hinder in any way the effective exercise of this right.

Article 35 – Admissibility criteria¹

1 The Court may only deal with the matter after all domestic remedies have been exhausted, according to the generally recognised rules of international law, and within a period of six months from the date on which the final decision was taken.

2 The Court shall not deal with any application submitted under Article 34 that

a is anonymous; or

b is substantially the same as a matter that has already been examined by the Court or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and contains no relevant new information.

3 The Court shall declare inadmissible any individual application submitted under Article 34 if it considers that:

a the application is incompatible with the provisions of the Convention or the Protocols thereto, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of individual application; or

b the applicant has not suffered a significant disadvantage, unless respect for human rights as defined in the Convention and the Protocols thereto requires an examination of the application on the merits and

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

provided that no case may be rejected on this ground which has not been duly considered by a domestic tribunal.

4 The Court shall reject any application which it considers inadmissible under this Article. It may do so at any stage of the proceedings.

Article 36 – Third party intervention¹

1 In all cases before a Chamber or the Grand Chamber, a High Contracting Party one of whose nationals is an applicant shall have the right to submit written comments and to take part in hearings.

2 The President of the Court may, in the interest of the proper administration of justice, invite any High Contracting Party which is not a party to the proceedings or any person concerned who is not the applicant to submit written comments or take part in hearings.

3 In all cases before a Chamber or the Grand Chamber, the Council of Europe Commissioner for Human Rights may submit written comments and take part in hearings.

Article 37 – Striking out applications

1 The Court may at any stage of the proceedings decide to strike an application out of its list of cases where the circumstances lead to the conclusion that

a the applicant does not intend to pursue his application; or

b the applicant does not intend to pursue his application; or

c for any other reason established by the Court, it is no longer justified to continue the examination of the application.

However, the Court shall continue the examination of the application if respect for human rights as defined in the Convention and the protocols thereto so requires.

2 The Court may decide to restore an application to its list of cases if it considers that the circumstances justify such a course.

Article 38 – Examination of the case⁴

The Court shall examine the case together with the representatives of the parties and, if need be, undertake an investigation, for the effective conduct of which the High Contracting Parties concerned shall furnish all necessary facilities.

Article 39 – Friendly settlements⁴

1 At any stage of the proceedings, the Court may place itself at the disposal of the parties concerned with a view to securing a friendly settlement of

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

⁴ Heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

⁴ Heading and text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

- the matter on the basis of respect for human rights as defined in the Convention and the Protocols thereto.
- 2 Proceedings conducted under paragraph 1 shall be confidential.
 - 3 If a friendly settlement is effected, the Court shall strike the case out of its list by means of a decision which shall be confined to a brief statement of the facts and of the solution reached.
 - 4 This decision shall be transmitted to the Committee of Ministers, which shall supervise the execution of the terms of the friendly settlement as set out in the decision.

Article 40 – Public hearings and access to documents

- 1 Hearings shall be in public unless the Court in exceptional circumstances decides otherwise.
- 2 Documents deposited with the Registrar shall be accessible to the public unless the President of the Court decides otherwise.

Article 41 – Just satisfaction

If the Court finds that there has been a violation of the Convention or the protocols thereto, and if the internal law of the High Contracting Party concerned allows only partial reparation to be made, the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.

Article 42 – Judgments of Chambers

Judgments of Chambers shall become final in accordance with the provisions of Article 44, paragraph 2.

Article 43 – Referral to the Grand Chamber

- 1 Within a period of three months from the date of the judgment of the Chamber, any party to the case may, in exceptional cases, request that the case be referred to the Grand Chamber.
- 2 A panel of five judges of the Grand Chamber shall accept the request if the case raises a serious question affecting the interpretation or application of the Convention or the protocols thereto, or a serious issue of general importance.
- 3 If the panel accepts the request, the Grand Chamber shall decide the case by means of a judgment.

Article 44 – Final judgments

- 1 The judgment of the Grand Chamber shall be final.
- 2 The judgment of a Chamber shall become final
a when the parties declare that they will not request that the case be referred to the Grand Chamber; or

b Three months after the date of the judgment, if reference of the case to the Grand Chamber has not been requested; or

c when the panel of the Grand Chamber rejects the request to refer under Article 43.

3 The final judgment shall be published.

Article 45 – Reasons for judgments and decisions

1 Reasons shall be given for judgments as well as for decisions declaring applications admissible or inadmissible.

2 If a judgment does not represent, in whole or in part, the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

Article 46 – Binding force and execution of judgments¹

1 The High Contracting Parties undertake to abide by the final judgment of the Court in any case to which they are parties.

2 The final judgment of the Court shall be transmitted to the Committee of Ministers, which shall supervise its execution.

3 If the Committee of Ministers considers that the supervision of the execution of a final judgment is hindered by a problem of interpretation of the judgment, it may refer the matter to the Court for a ruling on the question of interpretation. A referral decision shall require a majority vote of two thirds of the representatives entitled to sit on the Committee.

4 If the Committee of Ministers considers that a High Contracting Party refuses to abide by a final judgment in a case to which it is a party, it may, after serving formal notice on that Party and by decision adopted by a majority vote of two thirds of the representatives entitled to sit on the Committee, refer to the Court the question whether that Party has failed to fulfil its obligation under paragraph 1.

5 If the Court finds a violation of paragraph 1, it shall refer the case to the Committee of Ministers for consideration of the measures to be taken. If the Court finds no violation of paragraph 1, it shall refer the case to the Committee of Ministers, which shall close its examination of the case.

Article 47 – Advisory opinions

1 The Court may, at the request of the Committee of Ministers, give advisory opinions on legal questions concerning the interpretation of the Convention and the protocols thereto.

2 Such opinions shall not deal with any question relating to the content or scope of the rights or freedoms defined in Section I of the Convention and the protocols thereto, or with any other question which the Court or the

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

Committee of Ministers might have to consider in consequence of any such proceedings as could be instituted in accordance with the Convention.

- 3 Decisions of the Committee of Ministers to request an advisory opinion of the Court shall require a majority vote of the representatives entitled to sit on the Committee.

Article 48 – Advisory jurisdiction of the Court

The Court shall decide whether a request for an advisory opinion submitted by the Committee of Ministers is within its competence as defined in Article 47.

Article 49 – Reasons for advisory opinions

- 1 Reasons shall be given for advisory opinions of the Court.
- 2 If the advisory opinion does not represent, in whole or in part, the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.
- 3 Advisory opinions of the Court shall be communicated to the Committee of Ministers.

Article 50 – Expenditure on the Court

The expenditure on the Court shall be borne by the Council of Europe.

Article 51 – Privileges and immunities of judges

The judges shall be entitled, during the exercise of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the agreements made thereunder.

Section III – Miscellaneous provisions

Article 52 – Inquiries by the Secretary General

On receipt of a request from the Secretary General of the Council of Europe any High Contracting Party shall furnish an explanation of the manner in which its internal law ensures the effective implementation of any of the provisions of the Convention.

Article 53 – Safeguard for existing human rights

Nothing in this Convention shall be construed as limiting or derogating from any of the human rights and fundamental freedoms which may be ensured under the laws of any High Contracting Party or under any other agreement to which it is a Party.

Article 54 – Powers of the Committee of Ministers

Nothing in this Convention shall prejudice the powers conferred on the Committee of Ministers by the Statute of the Council of Europe.

Article 55 – Exclusion of other means of dispute settlement

The High Contracting Parties agree that, except by special agreement, they will not avail themselves of treaties, conventions or declarations in force between them for the purpose of submitting, by way of petition, a dispute arising out of the interpretation or application of this Convention to a means of settlement other than those provided for in this Convention.

Article 56 – Territorial application

- 1 Any State may at the time of its ratification or at any time thereafter declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that the present Convention shall, subject to paragraph 4 of this Article, extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible.
- 2 The Convention shall extend to the territory or territories named in the notification as from the thirtieth day after the receipt of this notification by the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 The provisions of this Convention shall be applied in such territories with due regard, however, to local requirements.
- 4 Any State which has made a declaration in accordance with paragraph 1 of this article may at any time thereafter declare on behalf of one or more of the territories to which the declaration relates that it accepts the competence of the Court to receive applications from individuals, non-governmental organisations or groups of individuals as provided by Article 34 of the Convention.

Article 57 – Reservations

- 1 Any State may, when signing this Convention or when depositing its instrument of ratification, make a reservation in respect of any particular provision of the Convention to the extent that any law then in force in its territory is not in conformity with the provision. Reservations of a general character shall not be permitted under this article.
- 2 Any reservation made under this article shall contain a brief statement of the law concerned.

Article 58 – Denunciation

- 1 A High Contracting Party may denounce the present Convention only after the expiry of five years from the date on which it became a party to it and after six months' notice contained in a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, who shall inform the other High Contracting Parties.
- 2 Such a denunciation shall not have the effect of releasing the High Contracting Party concerned from its obligations under this Convention in respect of any act which, being capable of constituting a violation of such obligations, may have been performed by it before the date at which the denunciation became effective.

3 Any High Contracting Party which shall cease to be a member of the Council of Europe shall cease to be a Party to this Convention under the same conditions.

4 The Convention may be denounced in accordance with the provisions of the preceding paragraphs in respect of any territory to which it has been declared to extend under the terms of Article 56.

Article 59 – Signature and ratification¹

1 This Convention shall be open to the signature of the members of the Council of Europe. It shall be ratified. Ratifications shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2 The European Union may accede to this Convention.

3 The present Convention shall come into force after the deposit of ten instruments of ratification.

4 As regards any signatory ratifying subsequently, the Convention shall come into force at the date of the deposit of its instrument of ratification.

5 The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the members of the Council of Europe of the entry into force of the Convention, the names of the High Contracting Parties who have ratified it, and the deposit of all instruments of ratification which may be effected subsequently.

Done at Rome this 4th day of November 1950, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General shall transmit certified copies to each of the signatories.

¹ Text amended according to the provisions of Protocol No. 14 (CETS No. 194).

[Uimh. 25.] *An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus* [2014.]
Comhionannas, 2014.

SCEIDEAL 4

Alt 55

SCEIDEAL 6 A CHUR ISTEACH IN ACHT 2003

SCEIDEAL 6

Prótacal Uimh. 13 a ghabhann leis an gCoinbhinsiún chun Cearta an Duine agus Saoirsí
Bunúsacha a Chosaint, a bhaineann le Deireadh a chur le Pionós an Bháis i ngach
Cúinse.

Vilnias, 3.V. 2002

The member States of the Council of Europe signatory hereto,

Convinced that everyone's right to life is a basic value in a democratic society
and that the abolition of the death penalty is essential for the protection of
this right and for the full recognition of the inherent dignity of all human
beings;

Wishing to strengthen the protection of the right to life guaranteed by the
Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms
signed at Rome on 4 November 1950 (hereinafter referred to as "the
Convention");

Noting that Protocol No. 6 to the Convention, concerning the Abolition of
the Death Penalty, signed at Strasbourg on 28 April 1983, does not exclude
the death penalty in respect of acts committed in time of war or of imminent
threat of war;

Being resolved to take the final step in order to abolish the death penalty in
all circumstances,

Have agreed as follows:

Article 1 – Abolition of the death penalty

The death penalty shall be abolished. No one shall be condemned to such
penalty or executed.

Article 2 – Prohibition of derogations

No derogation from the provisions of this Protocol shall be made under
Article 15 of the Convention.

Article 3 – Prohibition of reservations

No reservation may be made under Article 57 of the Convention in respect
of the provisions of this Protocol.

Article 4 – Territorial application

1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument
of ratification, acceptance or approval, specify the territory or territories
to which this Protocol shall apply.

2 Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn or modified by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal or modification shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 5 – Relationship to the Convention

As between the States Parties the provisions of Articles 1 to 4 of this Protocol shall be regarded as additional articles to the Convention, and all the provisions of the Convention shall apply accordingly.

Article 6 – Signature and ratification

This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe which have signed the Convention. It is subject to ratification, acceptance or approval. A member State of the Council of Europe may not ratify, accept or approve this Protocol without previously or simultaneously ratifying the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 7 – Entry into force

1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which ten member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 6.

2 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 8 – Depositary functions

The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the member States of the Council of Europe of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 4 and 7;
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Vilnius, this 3 May 2002, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe. The text of the Convention had been previously amended according to the provisions of Protocol No. 3 (ETS No. 45), which entered into force on 21 September 1970, of Protocol No. 5 (ETS No. 55), which entered into force on 20 December 1971 and of Protocol No. 8 (ETS No. 118), which entered into force on 1 January 1990, and comprised also the text of Protocol No. 2 (ETS No. 44) which, in accordance with Article 5, paragraph 3 thereof, had been an integral part of the Convention since its entry into force on 21 September 1970. All provisions which had been amended or added by these Protocols were replaced by Protocol No. 11 (ETS No. 155), as from the date of its entry into force on 1 November 1998. As from that date, Protocol No. 9 (ETS No. 140), which entered into force on 1 October 1994, was repealed and Protocol No. 10 (ETS no. 146) had lost its purpose.

BAILE ÁTHA CLIATH
ARNA FHOILSIÚ AG OIFIG AN tSOLÁTHAIR
Le ceannach díreach ó
FOILSEACHÁIN RIALTAIS,
BÓTHAR BHAILE UÍ BHEOLÁIN, CILL MHAIGHNEANN,
BAILE ÁTHA CLIATH 8, D08 XAO6.
Teil: 046 942 3100
r-phost: publications@opw.ie
nó trí aon díoltóir leabhar.

DUBLIN
PUBLISHED BY THE STATIONERY OFFICE
To be purchased from
GOVERNMENT PUBLICATIONS,
MOUNTSHANNON ROAD, KILMAINHAM,
DUBLIN, D08 XAO6.
Tel: 046 942 3100
Email: publications@opw.ie
or through any bookseller.

€8.89

ISBN 978-1-4468-0813-9

